

**Federalno ministarstvo poljoprivrede
vodoprivrede i šumarstva**

IZVJEŠĆE

o stanju poljoprivrede u Federaciji BiH za 2014. godinu

- ZELENO IZVJEŠĆE -

Sarajevo, 2015.godine

S A D R Ž A J

U V O D.....	3
UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA MINISTARSTVA.....	4
ANALIZA STANJA – OBLAST POLJOPRIVREDE.....	4
SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA	6
ANALIZA STANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI.....	9
-Merkantilna proizvodnja.....	9
-Sjemenska proizvodnja.....	16
-Mjere zemljišne politike.....	18
-Novčane potpore u biljnoj proizvodnji.....	22
-Usporedni prikaz novčane potpore u biljnoj proizvodnji 2013-2014.....	25
ANALIZA STANJA U ANIMALNOJ PROIZVODNJI	31
-Govedarstvo.....	31
-Ovčarstvo	34
-Kozarstvo.....	35
-Svinjogojstvo.....	37
-Pčelarstvo.....	39
-Peradarstvo.....	40
-Akvakultura.....	41
-Novčane potpore u animalnoj proizvodnji.....	42
-Usporedni prikaz novčane potpore u animalnoj proizvodnji 2013-2014.....	45
RURALNI RAZVOJ.....	52
OSTALE VRSTE NOVČANIH POTPORA	52
KONTROLE NOVČANIH POTPORA U 2014. GODINI.....	57
ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI.....	57
VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA.....	59
PREPORUKE.....	66

UVOD

Federalno ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva (u daljnjem tekstu Ministarstvo) sukladno zakonskim propisima, nadležno je za: upravne, stručne i druge poslove iz nadležnosti Federacije BiH koji se odnose na zaštitu i korištenje poljoprivrednoga zemljišta; zaštitu poljoprivrednoga bilja i proizvoda od uzročnika bolesti, štetočina i korova; proizvodnju i promet sjemena i sadnoga materijala, proizvodnju i unaprjeđenje stočarstva; prehrambenu industriju, zdravstvenu zaštitu životinja; kontrolu zdravstvene ispravnosti sirovoga mesa, ribe, mlijeka i jaja, te stočne hrane; unapređenje proizvodnje u šumarstvu, uzgoj, zaštitu, uređivanje i unapređivanje šuma, stanje drvnoga fonda, eksploataciju šuma; pošumljavanje degradiranih i izdanačkih šuma, goleti i krša; lovstvo i lovnu prirodu; vodne izvore, planove, osnove i bilance voda; zahvaćanje i korištenje voda; osiguranje voda za potrebe vodoopskrbe stanovništva i industrije i druge poslove uređene zakonom.

Sukladno članku 52. Zakona o poljoprivredi ("Službene novine Federacije BiH" br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13) Ministarstvo izrađuje izvješće o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini pod nazivom "Zeleno izvješće". Ovo izvješće sadrži ocjenu stanja i gospodarskog položaja poljoprivrede, te prijedlog i način provođenja mjera poljoprivredne politike za sljedeći period.

Poljoprivreda i prehrambena industrija FBiH su veoma važne za oblikovanje i stabiliziranje daljeg društveno-ekonomskog razvoja naše zemlje. Važnost sektora prije svega podcrtavaju ekonomske performanse, odnosno relativno visok udio sektora u stvaranju bruto domaćeg proizvoda. Dodatno, njegova ekonomska održivost, sposobnost da raste i poboljšava izvozne pretpostavke u vremenu krize i kontrakcije ekonomskog rasta, čini poljoprivredni sektor temeljnim "stabilizatorom" društva i ekonomije FBiH. Trenutno u našoj državi, u uvjetima u kojima živimo, poljoprivredna proizvodnja je najbrži put ka zapošljavanju.

U 2014. godini nastavio se proces liberalizacije tržišta po osnovu obveza iz sporazuma CEFTA-e (zemlje članice su se obvezale na daljnju liberalizaciju i uklanjanje vancarinskih barijera u trgovini) i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanja sa EU.

Ovi procesi su nastali zbog potrebe usklađivanja sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU i našom zakonskom regulativom, koja se ogleda u procesu transformacije dosadašnjih modela subvencioniranja u poljoprivredi iz jednog modela (poticaja proizvodnji) u više modela uključujući potporu investicijskim ulaganjima u poljoprivredna gospodarstva, potpora proizvodnji namijenjenoj izvozu, edukacije, nastup na sajmovima i marketingu proizvoda, udruženjima, zadrugama, komorama i druge vrste ostalih potpora. Ruralni razvoj je jedan od stupova Zajedničke poljoprivredne politike EU, međutim zbog nedovoljno izdvojenih sredstava iz Proračuna FBiH nismo uvrstili u Program novčanih potpora za 2014. godinu mjere ruralnog razvoja, što će se zasigurno negativno odraziti na stanje u ovoj oblasti.

Uvažavajući odredbe Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH pristupilo se izradi Programa ruralnog razvoja Federacije BiH (2014-2020) iz sredstava Projekta WB ARDP – Poljoprivreda i ruralni razvoj. Ministarstvo ima obvezu spomenuti Program uskladiti sa Strategijskim planom ruralnog razvoja BiH čim on stupi na snagu.

Definiranje adekvatne politike potpore, u postojećim okolnostima, je jedan od najvažnijih činitelja koji određuju u kojoj mjeri i kada će se ovi ciljevi ostvariti. Upravo zato je neophodno stalno istraživati, analizirati i unaprjeđivati politiku potpore u poljoprivredi. U političkom smislu potpora poljoprivrede se može spravom smatrati kapitalnom investicijom, prije svega imajući u vidu populaciju koja se bavi ovim vidom privrede. S tim u vezi, potrebno je u svakom trenutku imati u vidu činjenicu da su

izdvajanja za poljoprivredu primarno namijenjena onima koji proizvode i stvaraju novu vrijednost a ne, kako to mnogi misle uobičajena proračunska potrošnja.

Unutarnja organizacija FMPVŠ

Poslovi iz djelokruga Ministarstva vrše se u okviru organizacijskih jedinica koje su obrazovane kao osnovne organizacijske jedinice kojih u Ministarstvu ima 13 i to:

1. Kabinet ministra;
2. Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju;
3. Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe;
4. Sektor za poljoprivredna plaćanja;
5. Sektor za veterinarstvo;
6. Sektor za vode;
7. Sektor za šumarstvo i lovstvo;
8. Sektor za upravljanje projektima;
9. Sektor za financije i računovodstvo;
10. Sektor za pravne, kadrovske i opće poslove;
11. Sektor za informatičke sustave;
12. Jedinica za internu reviziju;
13. Federalna uprava za šumarstvo (FUŠ)

U Ministarstvu je sistematizirano 145 radnih mjesta, a popunjeno 95. Za izvršenje poslova i zadataka iz nadležnosti poljoprivrede u Sektoru za poljoprivredu i prehrambenu industriju je sistematizirano 21, a zaposleno 19 državnih službenika, u Sektoru za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe sistematizirano je 9 radnih mjesta, a popunjeno 7, dok je u Sektoru za poljoprivredna plaćanja sistematizirano 15 radnih mjesta od toga popunjeno 8 radnih mjesta.

ANALIZA STANJA-OBLAST POLJOPRIVREDE

Poslovi iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja u Ministarstvu u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, obavljaju se u tri sektora i to:

1. Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju:
  - 1.1. Odsjek za poljoprivrednu politiku i analizu
  - 1.2. Odsjek za biljnu proizvodnju
  - 1.3. Odsjek za stočarsku proizvodnju
  - 1.4. Odsjek za prehrambenu industriju
2. Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe
  - 2.1. Odsjek za ruralni razvoj
  - 2.2. Odsjeka za poljoprivredne savjetodavne službe

3. Sektor za poljoprivredna plaćanja

3.1. Odsjek za direktna plaćanja

3.2. Odsjek za plaćanja u ruralnom razvoju i Instrument za predpristupnu pomoć za ruralni razvoj-IPARD

3.3. Odsjek za kontrole

Broj uposlenih službenika i namještenika po institucijama u BiH i nekim zemljama u okruženju

MINISTARSTVO	POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ	AGENCIJA/SEKTOR ZA PLAĆANJA	UKUPNO
Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	87	8	95
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske	122	19	141
MVTEO Sektor polj. i državne agencije*	143	2	145
UKUPNO BiH	352	29	381
MPRRR R Hrvatske*	1.512	502	2.014
MZŠV R. Makedonije*	1.000	105	1.105

Izvor: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

* podaci iz 2013.god.

Iz tabele je vidljivo da BiH ima znatno manji broj uposlenih u sektoru poljoprivrede, ruralnog razvoja i sektoru za plaćanje od svih promatranih zemalja. Indikativan je broj uposlenih u Republici Hrvatskoj kojoj je BiH približno jednaka po raspoloživim poljoprivrednim resursima i broju poljoprivrednika, ali i Republike Makedonije koja je dvostruko manja od BiH po navedenim parametrima, a ima tri puta veći broj uposlenih u odnosu na Bosnu i Hercegovinu.

Federacija BiH je daleko iza svih promatranih institucija sa 95 uposlenih u oblasti poljoprivrede, ruralnog razvoja i plaćanja, a prema prirodnim resursima približno je jednaka Republici Makedoniji. Možemo zaključiti da je nerazvijenost administrativnih kapaciteta u Federaciji BiH postala tolika da dovodi u pitanje provođenje programskih aktivnosti Ministarstva kao i daljnje ispunjavanje obveza iz SSP-a koje su u njenoj nadležnosti.

Iz navedenog možemo zaključiti da BiH zapravo tek treba započeti sa procesom izgradnje institucija i jačanja administrativnih kapaciteta kako bi stvorila preduvjete za ubrzanje procesa približavanja EU kroz ispunjavanje obveza iz SSP-a.

Zbog odluke Vlade Federaciji BiH nije moguće pokrenuti natječaj za prijem novih državnih službenika. Zemlje u okruženju su se susretale sa istim problemom kada je u pitanju zapošljavanje službenika, međutim imajući u vidu značaj poljoprivrede i obveza koje predstoje pred ovim sektorom na putu ka EU integracijama, sektor poljoprivrede je bio izuzet od ovih zabrana zapošljavanja novih službenika.

SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA

Strateški ciljevi i prioriteta Vlade Federacije BiH u mandatnom razdoblju za sektor poljoprivrede

Na temelju navedenih strategijskih ciljeva, Vlada Federacije BiH je u okviru dokumenta Program rada Vlade Federacije BiH u mandatnom razdoblju 2011.- 2014. definirala glavne ciljeve:

- 1) Uspostava institucionalnog kapaciteta za potporu i razvoj poljoprivrede,
- 2) Podizanje konkurentnosti u proizvodnji, preradi i trgovini kroz uređenje zemljišta i investiranje u poljoprivredu,
- 3) Osiguranje snažne proračunske potpore domaćoj poljoprivrednoj i prehrambenoj proizvodnji, naročito izvozno orijentiranim proizvodnjama,
- 4) Prepoznatljivost domaćih proizvoda i nacionalne kuhinje na domaćem i međunarodnom tržištu,
- 5) Usklađivanje sektora poljoprivrede sa EU

Program rada Ministarstva

U skladu sa naprijed navedenim strateškim ciljevima Vlade Federacije BiH Ministarstvo je tokom 2014 godine primarno radilo na realiziranju strateških ciljeva, podciljeva, prioriteta i mjera Vlade Federacije BiH za mandatni period 2011-2014. godine prvenstveno kroz definiranje i provođenje strategija, politika, zakona i drugih propisa iz svoje nadležnosti, te usuglašavanje istih sa pravnom stečevinom EU i drugim međunarodnim sporazumima i obvezama zaključenim od strane BiH, u bliskoj suradnji sa vladinim i nevladinim partnerima, s ciljem osiguravanja održivog razvoja sektora poljoprivrede, prehrambene industrije, veterinarstva, šumarstva i vodoprivrede putem racionalnog korištenja i zaštite prirodnih resursa, potpore proizvođačima i razvoja ruralnih područja. Navedeni ciljevi će se realizirati kroz Programe i aktivnosti za provođenje u oblasti poljoprivrede, a najvažnije su:

- Uspostava institucionalnog kapaciteta za potporu i razvoj poljoprivrede u cilju osiguranja uvjeta za korištenje predpristupnih sredstava EU (IPARD);
- Izrada, usvajanje i realizacija Programa novčanih potpora iz Proračuna FBiH za 2014. godinu „Poticaj za poljoprivredu“;
- Podizanje konkurentnosti u proizvodnji, preradi i trgovini kroz uređenje zemljišta i investiranje u poljoprivredu i unapređenje kvaliteta života u ruralnim područjima;
- Izrada Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora i Srednjoročne strategije pružanja savjetodavnih usluga u poljoprivredi, te Programa ruralnog razvoja Federacije BiH;
- Realizacija Akcijskog plana za implementaciju Strategije gospodarenja poljoprivrednim zemljištem u Federaciji BiH i Programa navodnjavanja i okrupnjavanja zemljišta u Federaciji BiH;
- Modernizacija tehnoloških postupaka i smanjenje proizvodnih troškova, te specijalizacije i povećanja stepena iskorištenja kapaciteta, poticanje investicija u

prerađivačke kapacitete, unapređenje propisa o kvaliteti i zdravstvenoj ispravnosti hrane u skladu sa suvremenim međunarodnim standardima;

- Poticanje, pripremanje, koordinacija i provođenje projekata iz nadležnosti Ministarstva.

Zakonska regulativa iz oblasti poljoprivrede u Federaciji BiH

- Zakon o poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“, br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13),
- Zakon o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“, br. 42/10),
- Zakon o stočarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 64/04),
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/09),
- Zakon o zaštiti bilja od bolesti i štetočina koje ugrožavaju cijelu zemlju ("Službeni list R BiH", br. 2/92 i 13/94),
- Zakon o sjemenu i sadnom materijalu („Službene novine Federacije BiH“, br. 55/01 i 31/14),
- Zakon o poljoprivrednim savjetodavnim službama („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o vinu („Službene novine Federacije BiH“, broj 55/12).

Gore navedene zakone prate podzakonski akti koji su doneseni na osnovu istih.

Usvojeni zakonski i podzakonski akti Federaciji BiH u 2014. godini

- Zakon o izmjenama i dopunama zakona o sjemenu i sadnom materijalu ("Službene novine Federacije BiH", broj 31/14),
- Odluke o usvajanju Programa utroška sredstava "Poticaj za poljoprivredu" utvrđenih Proračunom Federacije BiH sa kriterijima raspodjele za 2014. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva pod nazivom "Od našeg polja do našeg stola" („Službene novine Federacije BiH“, br. 44/14, 52/14 i 104/14) – u daljnjem tekstu Program,
- Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu poticaja proizvodnji („Službene novine Federacije BiH“, br. 60/14 i 75/14),
- Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“, br.71/14 i 89/14),
- Pravilnik o načinu vođenja matičnih knjiga, registara i prijave, te uvjete koje trebaju ispunjavati domaće životinje da bi bile upisane u matičnu knjigu i registar („Službene novine Federacije BiH“, broj 21/14),
- Pravilnik o obliku, načinu vođenja registra i obrazac prijave za upis uzgajivača uzgojno vrijednih životinja ("Službene novine Federacije BiH", broj 21/14),
- Pravilnik o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uvjetima za proizvodnju rakija i voćnih vina ("Službene novine Federacije BiH", broj 02/14),

- Pravilnik o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uvjetima za proizvodnju keksa i proizvoda srodnih keksima („Službene novine Federacije BiH“, broj 3/14),
- Pravilnik o načinu obilježavanja posuda u vinariji i sadržaju i načinu vođenja vinarijske evidencije ("Službene novine Federacije BiH", broj 30/14),
- Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati ovlaštena pravna lica u pogledu tehničke i kadrovske opremljenosti za obavljanje poslova iz oblasti vinogradarstva i vinarstva ("Službene novine Federacije BiH", broj 62/14),
- Pravilnik o metodama savjetodavnog rada ("Službene novine Federacije BiH", broj 44/14).

Federalni propisi koji su bili u postupku izrade i donošenja

- Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH (2015-2019.),
- Program ruralnog razvoja u Federaciji F BiH za period 2014-2020,
- Zakon o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju FBiH,
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju,
- Zakon o organskoj poljoprivrednoj proizvodnji,
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu u Federaciji BiH,
- Pravilnik o minimalnim tehničko-tehnološkim i kadrovskim uvjetima za proizvodnju kaka, čokoladnih proizvoda, proizvoda sličnih čokoladi, krem proizvoda i bombonskih proizvoda

Registri koji se vode u Sektoru za poljoprivredu i prehrambenu industriju

- Registar poljoprivrednih gospodarstava i Registar klijenata (RPG i RK),
- Registar laboratorija za kontrolu kvaliteta poljoprivrednog sjemena,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sjemena, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sadnog materijala,
- Registar dorađivača poljoprivrednog sjemena,
- Registar uvoznika poljoprivrednog sjemena, sadnog materijala, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar pravnih i fizičkih lica za promet fitofarmaceutskim sredstvima,
- Registar distributera i uvoznika mineralnih gnojiva,
- Registar mineralnih gnojiva,
- Registar proizvođača, prerađivača, uvoznika i distributera biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata (FITOREGISTAR),
- Registar privrednih društava iz oblasti prehrambene industrije,

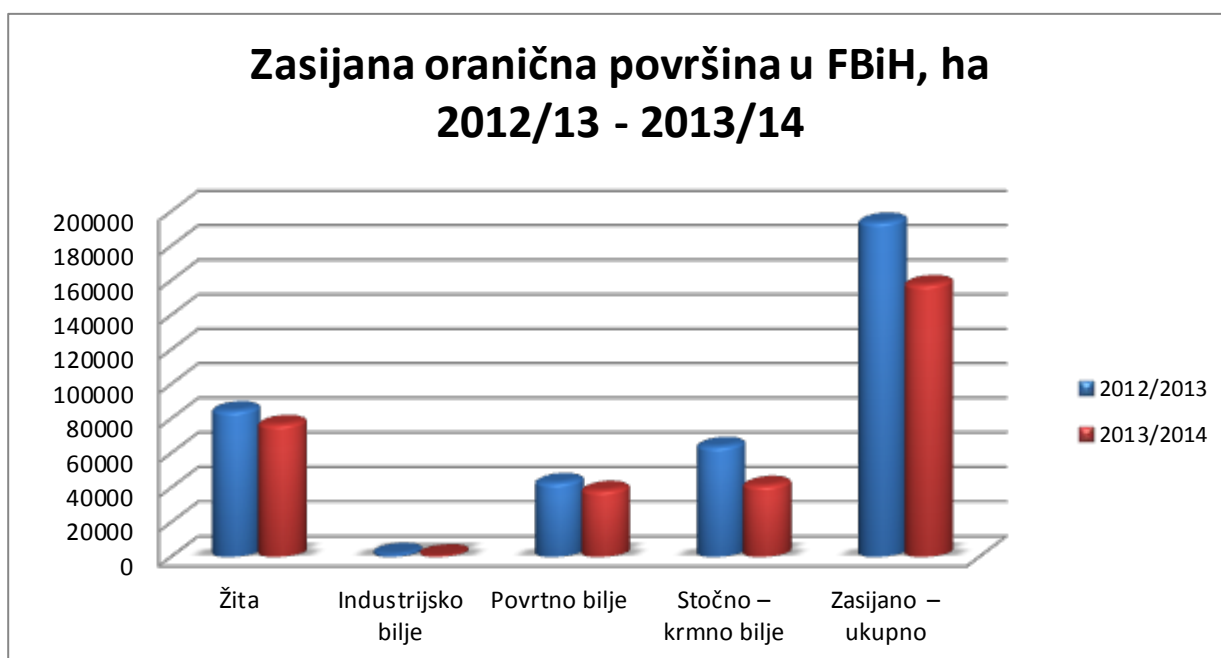
ANALIZA STANJA U BILJNOJ PROIZVODNJI

Merkantilna proizvodnja

Ukupna biljna proizvodnja u 2014. godini smanjena je u odnosu na 2013. godinu. Uzroci ovakvog stanja u biljnoj proizvodnji su najvećim dijelom posljedica klimatskih uvjeta, prirodnih nesreća (poplave) u 2014. godini, što se odrazilo na smanjenje zasijanih površina i smanjenih prinosa po jedinici površine.

Zasijana oranična površina

U toku 2013/2014. godine došlo je do smanjenja ukupno zasijanih oraničnih površina u jesenjoj i proljetnoj sjetvi u odnosu na 2012/2013. za 18,64%, što se može zaključiti iz usporednog prikaza zasijanih površina u jesenjoj i proljetnoj sjetvi. Podaci za 2012/2013. i 2013/2014. godinu predstavljeni su na sljedećem grafikonu.

Promatrano po grupama usjeva u proljetnoj i jesenjoj sjetvi, bilježi se smanjenje zasijanih površina i to kod žita za 9,40%, industrijskog bilja za 51,45 %, krmnog bilja za 35,1%, te povrtnog bilja za 10,52% u odnosu na sjetvu u 2012/2013. godini.

Povećanja zasijanih površina u 2014. godini, u odnosu na 2013. godinu bilo je kod dvije kulture i to:

- zob za 12,58%
- kukuruz za krmu za 2,53 %.

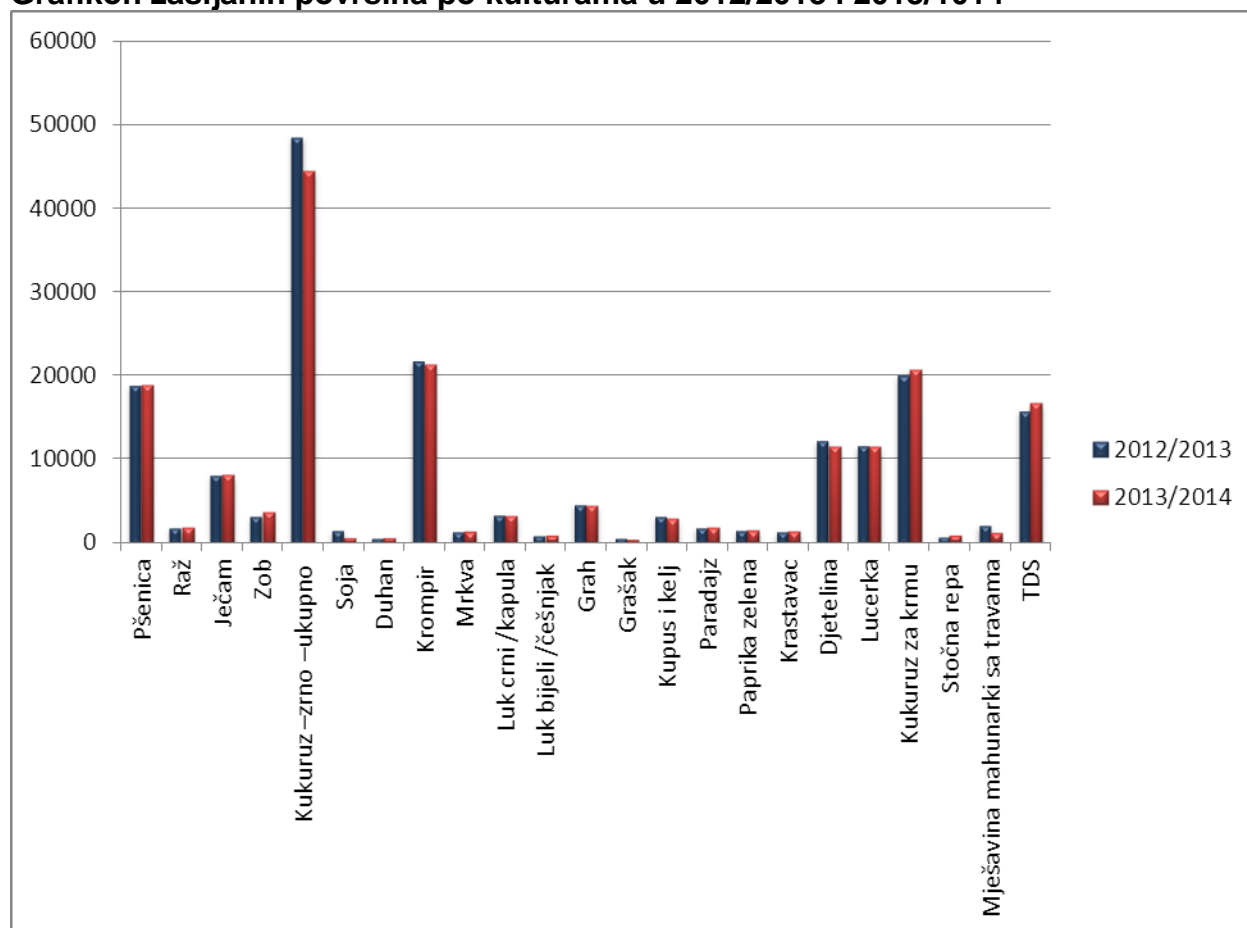
Tabela 1. Zasijana oranična površina u F BiH 2009/10 - 2013/14 godini

	Zasijana oranična površina u Federaciji BiH, ha				
	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Žita	82.112	84.127	85.723	84.660	76.698
Industrijsko bilje	1.898	2.008	2.469	2.204	1.070
Povrtno bilje	41.969	44.212	47.062,1	43.073	38.538
Stočno – krmno bilje	63.185	66.579	62.836,7	63.979	41.463
Zasijano –ukupno	189.164	196.925	198.090,8	193.916	157.769
	Pregled površina zasijanih važnijim usjevima				
Pšenica	17.994	18.707	19.058	18.816	18.766
Raž	1.479	1.674	1.901	1.841	1.803
Ječam	8.159	7.831	8.925	8.065	8.027
Zob	2.913	2.982	3.095	3.227	3.633
Kukuruz –zrno – ukupno	47.182	49.079	48.835	48.531	44.469
Soja	1.042	1.213	1.570	1.503	542
Duhan	621	571	595	563	528
Krumpir	21.701	22.592	21.896,8	21.787	21.286
Mrkva	1.119	1.215	1.253	1.302	1.244
Luk crni /kapula	3.010	3.204	3.259,9	3.312	3.193
Luk bijeli /češnjak	763	807	851,7	898	800
Grah	5.067	5.373	4.111,6	4.638	4.363
Grašak	532	524	4.963,3	545	321
Kupus i kelj	3.467	3.464	3.375,4	3.182	2.783
Rajčica	1.689	1.786	1.817,9	1.887	1.786
Paprika zelena	1.333	1.402	1.423,3	1.463	1.388
Krastavac	1.363	1.343	1.307,6	1.347	1.374
Djetelina	13.052	12.768	11.283,7	12.214	11.508
Lucerka	13.778	13.301	11.350	11.629	11.364
Kukuruz za krmu	17.832	19.211	19.255,5	20.152	20.663
Stočna repa	859	908	865,5	759	816
Mješavina mahunarki sa travama	2.462	2.741	2.044	2.066	1.116
TDS	15.112	16.233	16.588,5	15.847	16.659

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, Podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

Promatrano po sjetvenim površinama po kulturama (podaci sadržani u prethodnoj tabeli) može se zaključiti da je došlo do smanjenja zasijanih površina kod većine kultura.

Grafikon zasijanih površina po kulturama u 2012/2013 i 2013/2014

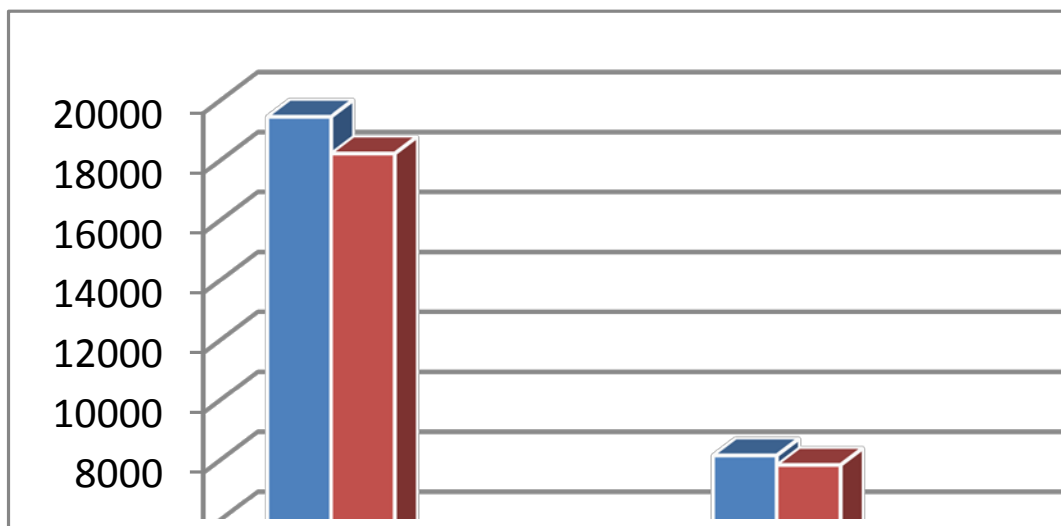
OSTVARENA PROIZVODNJA I PRINOSI USJEVA

U 2014. godini ostvarena ukupna proizvodnja žita je manja za 25% u odnosu na 2013. godinu. Do smanjenja količina proizvedenih žita (pšenica, raž, ječam i zob) došlo je zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta, zatim zbog smanjenja zasijanih površina, te smanjenja prosječnih prinosa po jedinici površine u odnosu na prethodnu godinu.

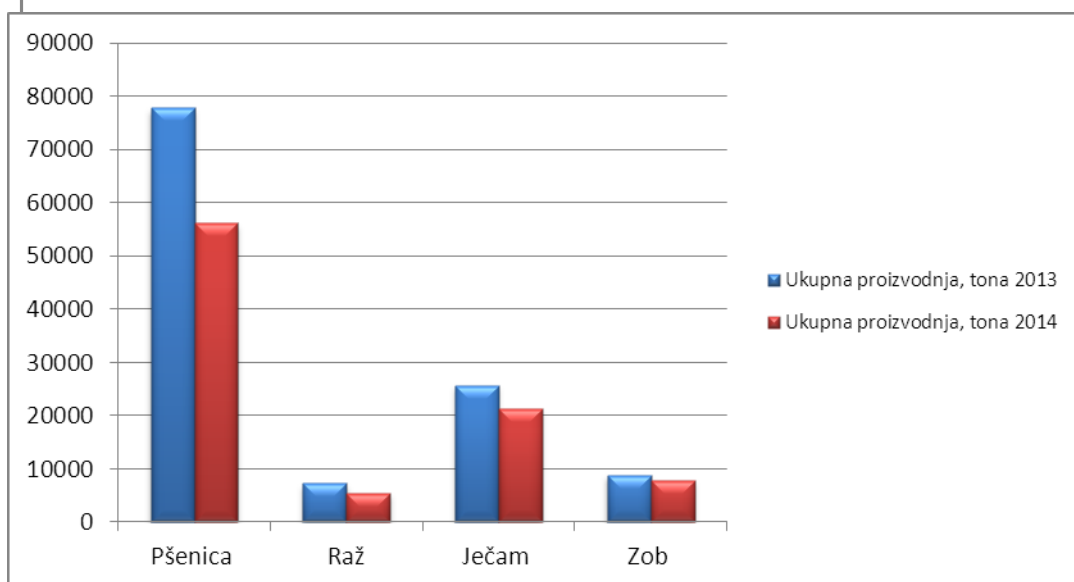
Pšenice je proizvedeno 56.138 tona što je smanjenje za 28 %, a ostvaren je i prosječan prinos od 3,1 t/ha što predstavlja smanjenje za 23 % u odnosu na prethodnu godinu.

Pregled poželjenih površina, ukupne proizvodnje i ostvarenih prosječnih prinosa kod žita data je u sljedećim grafikonima:

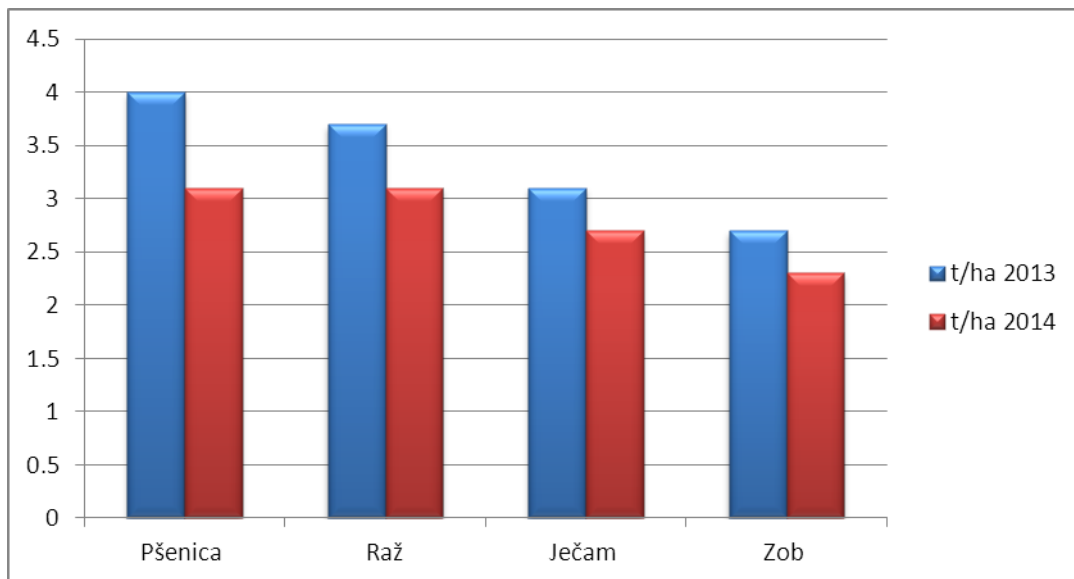
Grafikon požnjevenih površina žita u periodu 2013-2014.god.

Grafikon ukupne proizvodnje žita u periodu 2013-2014.god.

Grafikon prosječnih prinosa žita u periodu 2013-2014.god.

Pregled podataka o proizvodnji povrća i krmnog bilja, te ostvarenih ukupnih prinosa i proizvodnje po jedinici mjere, dat je u Tabeli 2. i grafikonu:

Tabela 2. Pregled ostvarenih prinosa poŕnjenih usjeva u F BiH u periodu 2012-2014.god.

Usjev	Poŕnjena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Poŕnjena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Poŕnjena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha
	2012			2013			2014		
Godina	2012			2013			2014		
Pšenica	18.866	68.854	3,6	19.473	77.769	4	18.250	56.138	3,1
Raž	1.893	6.089	3,2	1.981	7.324	3,7	1.801	5.509	3,1
Ječam	8.591	23.408	2,7	8.172	25.655	3,1	7.855	21.196	2,7
Zob	3.048	7.868	2,6	3.260	8.865	2,7	3.481	7.866	2,3
Kukuruz zрно	48.556	140.079	2,9	49.297	227.586	4,6	43.811	179.852	4,1
Krompir	21.833	176.308	8,1	21.685	221.187	10,2	20.945	167.560	8
Crni luk	3.253	22.518	6,9	3.288	29.735	9,1	3.175	25.383	8
Grah-zrno	4.096	25.036	0,9	4.251	5.538	1,3	4.032	5.273	1,3
Kupus i kelj	3.316,3	32.490,2	11	3.005	31.847	10,8	2.739	29.541	10,8
Rajčica	1.783,4	20.236,35	11,3	1.895	30.733	16,6	1.733	16.663	9,6
Paprika	1.422,3	11.771	8,3	1.467	12.238	8,6	1.371	10.669	7,8
Djetelina	11.202,2	33.170,7	3	11.960	42.062	3,5	11.305	38.404	3,4
Lucerka	11.298	36.458,9	3,2	11.604	44.236	3,8	11.023	3.701	3,6
Kukuruz za krmu	19.135	287.456	15	18.732	352.890	18,8	20.309	347.650	17,1
Stočna repa	721	6.327,3	8,8	671	7.995	11,9	808	9.403	11,6
DTS	16.356	44.168,7	2,7	15.978	53.793	3,4	16.225	61.877	3,2

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, Podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

Kod svih proizvedenih povrtnih kultura bilježi se smanjenje površina, ukupnih prinosa i prosječnih prinosa, a što je slučaj i kod krmnog bilja, izuzev kod kukuruza za krmu i travno djetelinskih smjesa.

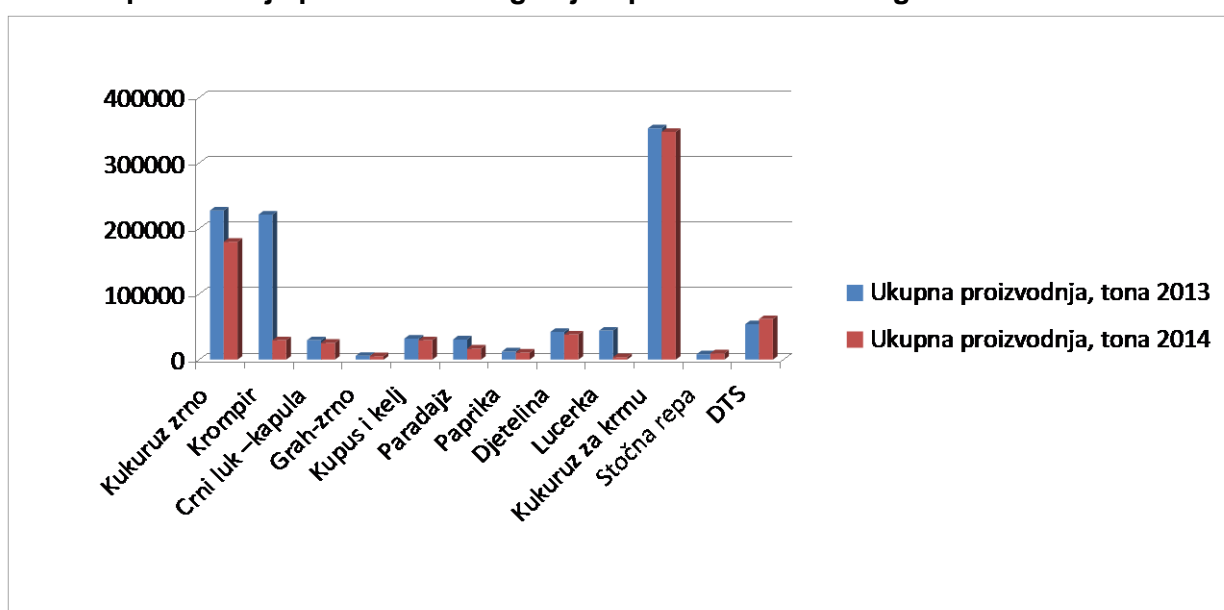
Pregled podataka o požnjevenim površinama za industrijsko bilje, te ostvarenih ukupnih prinosa i proizvodnje po jedinici mjere, dat je u Tabeli 2.a

Tabela 2.a Pregled ostvarenih prinosa požnjevenih usjeva u F BiH u periodu 2012-2014.god. za industrijsko bilje

Usjev	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha
Godina	2012			2013			2014		
Soja	1.559	2.313	1,5	1.456	3.437	2,4	154,90	316,80	2,05
Duhan	595	373	0,6	553	489	0,9	533,93	420,06	0,79

Na osnovu podataka se zaključuje da je proizvodnja soje umanjena za 90,78%, a proizvodnja duhana za 14,09 % za 2014.godinu u odnosu na 2013.godinu.

Grafikon proizvodnje povrća i krmnog bilja u periodu 2013-2014.god.

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, Podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

PROIZVODNJA VOĆA I GROŽĐA

Pored smanjenja ostvarene proizvodnje usjeva u 2014. godini bilježi se i smanjenje proizvodnje voća. Tako je kod proizvodnje jabuke ostvarena proizvodnja u odnosu na 2013. godinu manja za 47,9%, šljive za 67,6 %, trešnje za 19,02%, višnje za 4,1%, dok je kod breskve za 10,2 % proizvodnja povećana.

Podaci o broju rodni stabala, ostvarene proizvodnje i postignutih prinosa najvažnijih voćnih kultura u Federaciji BiH dat je u Tabeli 3., a pregled proizvodnji voća i ostvarenih prinosa dat je u grafikonu.

Tabela 3. Pregled proizvodnje voća u 2013. i 2014. godini

	Broj stabala sposobnih za	Prinos	Broj stabala sposobnih za	Prinos

	rod	Ukupan prinos, tona	kg/ stablo	rod	Ukupan prinos, tona	kg/ stablo
	2013			2014		
Trešnja	450.826	6.115,4	13,6	516.580	4.952	9,8
Višnja	199.553	2.136,1	10,7	247.179	2.048	8,3
Kajsije	78.460	734	9,4	79.036	562	7,1
Jabuka	2.836.236	32.352,3	11,4	2.980.381	16.852	5,7
Kruška	1.189.986	11.464	9,6	1.233.104	5.181	4,2
Šljiva	5.722.657	82.817,30	14,5	5.600.933	26.818	4,8
Breskva	466.010	6.947	14,9	482.230	7.655	15,9
Orah	361.782	3.196,1	8,8	359.005	1.042	2,9
Badem	11.710	56,6	4,8	7.350	40	5,5
Mandarine	3.200	27,2	8,5	5.030	27	8,5
Limun	1.250	7,5	6	1.470	9	6,2

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, Podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

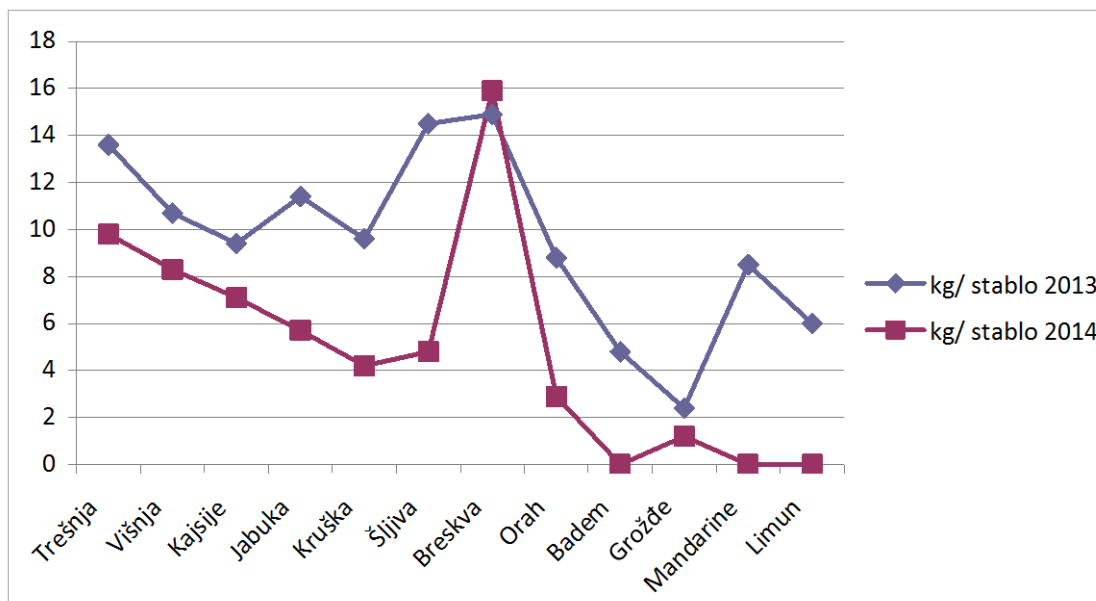
Tabela 3.a Pregled proizvodnje voća i grožđa u 2013. i 2014. godini

	Broj stabala /čokota sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala/čokota sposobnih za rod	Prinos	
		Ukupan prinos, tona	kg/ Stablo/čokot		Ukupan prinos, tona	kg/ Stablo/čokot
	2013			2014		
Grožđe	11.959.557	29.109	2,4	11.538.518	19.384,7	1,68
Smokva	66.840	914,2	13,7	68.600	742,5	10,8
Maslina	43.700	335,3	7,7	42.300	189,3	4,5

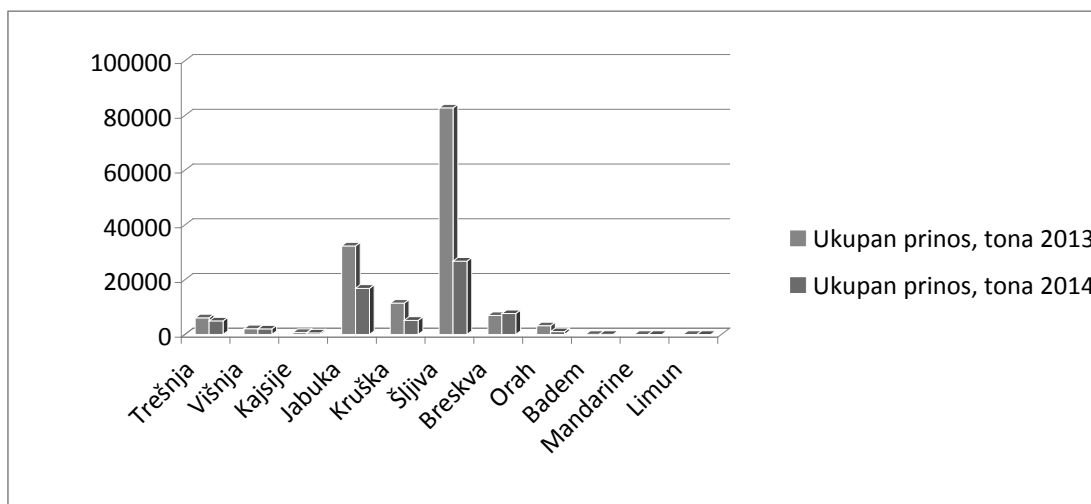
Izvor: Federalni zavod za statistiku, Saopćenja, Podaci dostavljeni od nadležnih kantonalnih organa i vlastiti obračun

Na temelju prikazanog u tabeli 3.a. vidljivo je da je došlo do smanjenja proizvodnje grožđa za 33,4%, smokve za 18,78% i maslina za 43% u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu.

Grafikon prosječnih prinosa voća po stablu u periodu 2013-2014.god.

Grafikon proizvedenih količina voća u periodu 2013-2014.god.

Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH

Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH bilježi pad proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupna količina naturalnog sjemena strnog žita, kukuruza i soje u 2014. godini iznosi 1.751,75 t, što znači da je nakon dorade (10-15% otpada u doradi) moguće staviti na tržište FBiH od 1.500 do 1.550 tona dorađenog sjemena veoma dobrog kvaliteta. Proizvodnja sjemenskog krumpira bilježi konstantan pad u posljednje 3 godine, proizvodnja sadnica krošnjastog voća je zadržana na razini prethodnih godina.

Proizvodnja presadnica povrća je dio poljoprivredne proizvodnje koji može da zadovolji potrebe proizvođača povrća u Federaciji BiH, pa je uvoz presadnica povrća iz zemalja okruženja gotovo prestao.

Federacija BiH je u proizvodnji presadnica povrća postala lider u ovoj regiji, sa proizvedenom količinom u 2014. od 12.455.685 komada presadnica povrća, a izvezeno na inozemno tržište 2.179.400 komada.

Federacija BiH spada u izvoznike presadnica povrća čija je kvaliteta prepoznata u zemljama EU.

Tabela 4. Pregled proizvodnje sjemena, sadnog materijala poljoprivrednog bilja i presadnica povrća u periodu 2012.-2014. godina

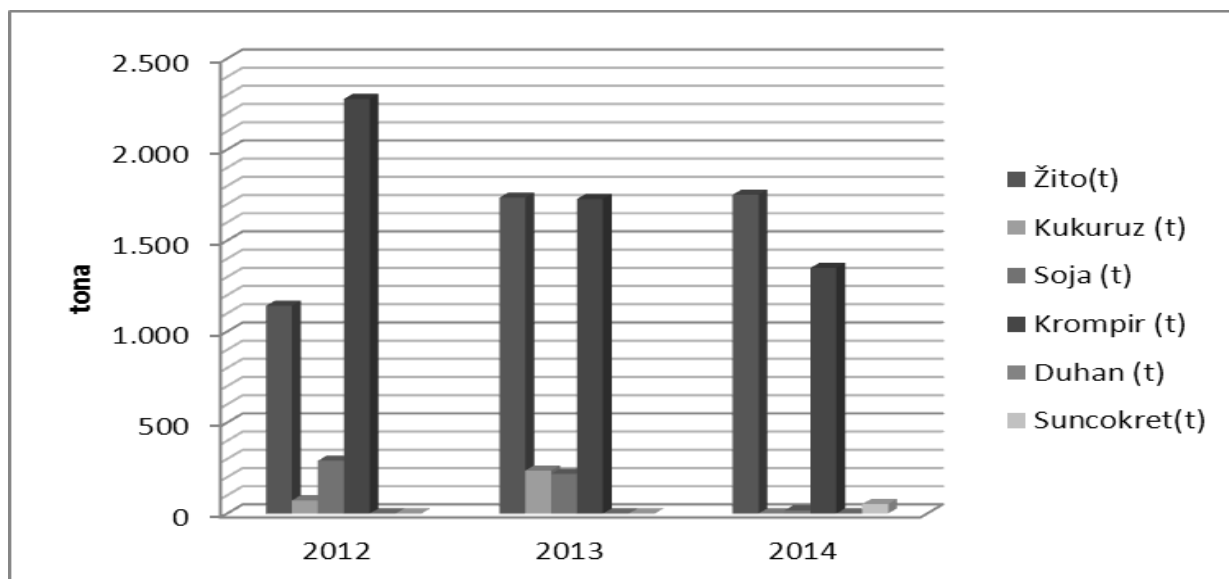
Vrsta sjemena, sad. materijala i presadnica	2012		2013		2014	
	Količina	Površina (ha)	Količina	Površina (ha)	Količina	Površina (ha)
Žito (t)	1.141,60	192	1.735,80	300,5	1.751,75	393,37
Kukuruz (t)	72,2	68,8	236	66	0	40
Soja (t)	290	154	217,6	80	17,5	7
Krumpir (t)	2.277,50	185,6	1.729	149	1.349	96
Duhan (kg)	-	-	-	-	0,2	0,01

Suncokret (t)	-	-	-	-	52	26
Ukupno	3.781,30	600,4	3.918,40	595,5	3.170,52	562,38
Presadnice povrća (kom)	11.182.039		11.870.281		12.455.685	
Drvenasto voće (kom)	1.488.726		1.279.037		1.144.987	
Jagodasto voće (kom)	6.475.270		6.471.400		5.315.550	
Vinova loza (kom) sa podlogama	404.000		425.000		643.000	

Izvor: Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo, Federalni agromediteranski zavod Mostar

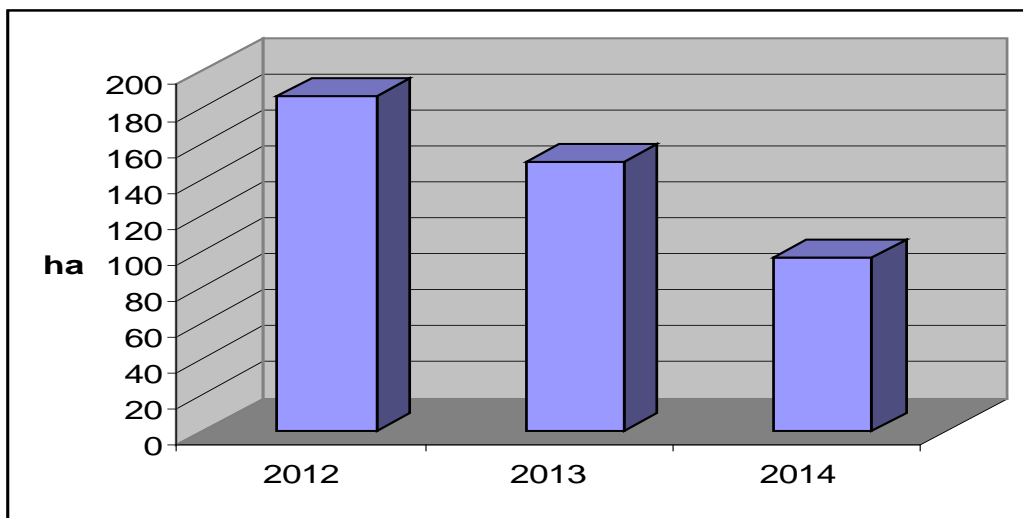
Grafički prikaz proizvodnje sjemena žita, kukuruza, soje, duhana i suncokreta za 2012., 2013. i 2014. godinu

Proizvodnjom domaćeg deklariranog sjemena smanjuje se potreba za uvoz istog, a s druge strane omogućava domaćim proizvođačima žitarica da dođu do kvalitetnijeg i jeftinijeg sjemenskog materijala.

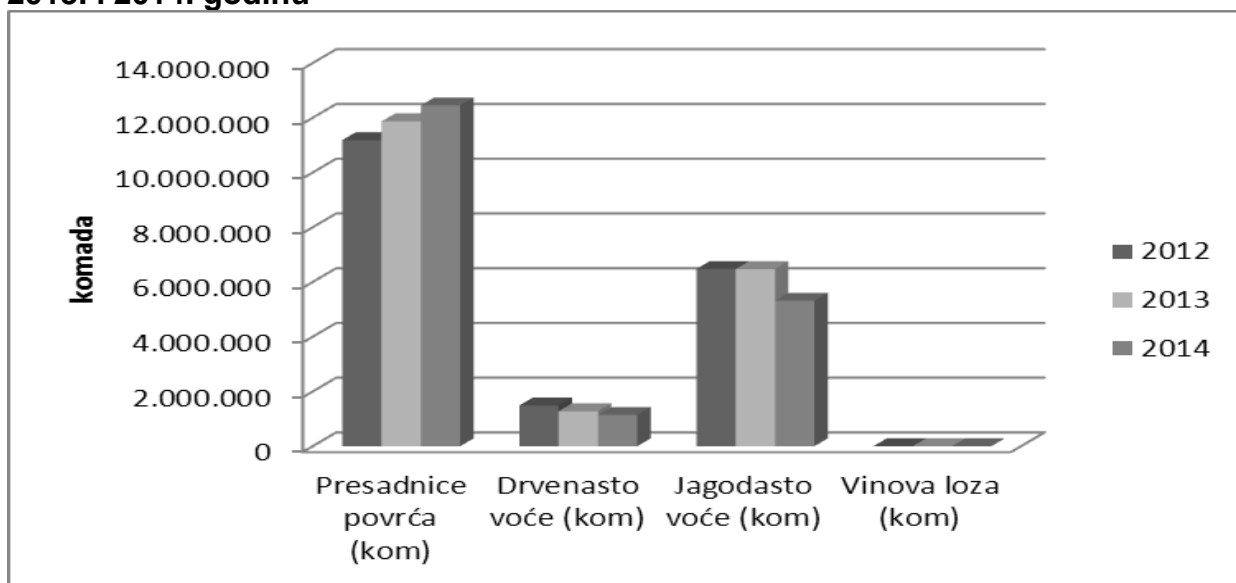
Međutim, katastrofalne poplave u svibnju 2014. godine, gotovo su uništile sjemensku proizvodnju žita, soje i kukuruza.

Grafički prikaz proizvodnje sjemena krumpira za 2012. 2013. i 2014. godinu

U predhodnoj tabeli i prikazanom grafikonu zasijane površine sjemenskog krompira su bilježile konstantan pad u predhodne tri godine.

Grafički prikaz proizvodnje presadnica povrća i sadnog materijala za 2012., 2013. i 2014. godinu

Iz prikazanog grafikona i tabele vidljivo je da je proizvodnja presadnica povrća u konstantnom porastu za period 2012-2014., dok je sadni materijal u blagom padu.

Mjere zemljišne politike

Raspodaganje poljoprivrednim zemljištem

U 2014. godini u Federaciji BiH korištenje poljoprivrednog zemljišta je vršeno u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj: 52/09).

Sagledavši sve zakonske odredbe koje su propisane o poljoprivrednom zemljištu i dostavljenim traženim podacima od strane kantonalnih ministarstava zaduženih za implementaciju predmetnog Zakona možemo konstatirati sljedeće:

1. Programe gospodarenja poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu nisu još uvijek donijele sve općine iako je zakonski rok već davno prošao, tako da iste ne mogu raspolagati poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države. Od ukupno 79 općina Program gospodarenja državnim poljoprivrednim zemljištem u Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je dostavilo 27 dok ostale nisu.
2. U skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu u toku je izrada monitoringa tla za 2011., 2012. i 2013. godinu. Nosilac posla je Federalni zavod za agropedologiju. Osnovni zadatak ovih istraživanja je utvrđivanje stepena kontaminiranosti zemljišta teškim metalima i organskim zagađivačima.
Ova istraživanja se provode na području FBiH gdje su obuhvaćeni kantoni i to: Unsko-sanski, Posavski, Tuzlanski, Zeničko-dobojski, Bosansko-podrinjski, Srednjobosanski, Hercegovačko-neretvanski, Zapadno-hercegovački, Sarajevski i Kanton 10. Težište istraživanja fokusirano je na sadržaj teških metala u tlu: olovo (Pb), kadmij (Cd), cink (Zn), bakar (Cu), nikal (Ni), krom (Cr), kobalt (Co), mangan (Mn) i sadržaj policikličnih aromatskih ugljikovodika (PAH-ova). Osim utvrđivanja stepena kontaminacije istražena su i osnovna kemijska svojstva tla.
3. U pojedinim kantonima u 2014. godini uočeno je da dolazi do nepravilnosti u vezi sa raspolaganjem državnim poljoprivrednim zemljištem tako da općinski sudovi vrše promjenu upisa vlasništva nad parcelama poljoprivrednog zemljišta koje je upisano kao državno, na ime nosioca prava raspolaganja tim zemljištem (Zakon o stvarnim pravima) tako da dolazi do derogiranja primjene Zakona o poljoprivrednom zemljištu koji regulira sva pitanja iz predmetne oblasti.

Tabela 5. Pregled zakupljenog poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2013. i 2014. godini

Kanton	2013			2014		
	Broj zakupopri maca	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)	Broj zakupopri maca	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)
Unsko - sanski	6	18,69	2.971,65	26	116,82	14.460,44
Posavski	2	144,35	26.328,75	28	337,14	143.278,44
Tuzlanski	1	1,97	2.359,56	26	30,77	5.284,26
Zeničko - dobojski	0	0	0	0	0	0
Bosansko - podrinjski	4	22,7	6.134,24	1	3,24	491,95
Srednje - bosanski	0	0	0	0	0	0
Hercegovačko- neretvanski	0	0	0	0	0	0
Zapadno hercegovački	0	0	0	0	0	0
Sarajevski	0	0	0	0	0	0

Kanton 10	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	13	187,71	37.794,2	81	487,98	163.515,1

Na temelju javnih poziva za dugogodišnji zakup ili koncesije za državno poljoprivredno zemljište u 2013. godini podatke su dostavila četiri kantona i to Unsko-sanski, Posavski, Tuzlanski i Bosansko-podrinjski. Ukupan broj zakupoprimaca na području FBiH u 2013. godini je **13**. Ukupna površina zakupa poljoprivrednog zemljišta u 2013. godini iznosi **187,71** ha a uplaćena sredstva od zakupa iznose **37.794,2** KM.

U 2014. godini podatke su dostavila četiri kantona i to Unsko-sanski, Posavski, Tuzlanski i Bosansko-podrinjski. Ukupan broj zakupoprimaca na području FBiH u 2014. godini je **81**. Ukupna površina zakupa poljoprivrednog zemljišta u 2014. godini iznosi **487,98** ha a uplaćena sredstva od zakupa iznose **163.515,09** KM.

Iz gornje tabele može se zaključiti da je došlo do blagog povećanja zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta u 2014. godini. U narednim godinama zemljišna politika bi trebala težiti povećanju zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta, a samim tim i povećanju zasijanih poljoprivrednih površina.

Tabela 6. Pregled projekata uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2013. – 2014. godina

Kanton	2013		2014	
	Broj projekata	Urađena površina (ha)	Broj projekata	Urađena površina (ha)
Unsko - sanski	8	224,43	3	161,89
Posavski	0	0	0	0
Tuzlanski	2	6,8	0	0
Zeničko - dobojski	0	0	0	0
Bosansko - podrinjski	0	0	0	0
Srednje - bosanski	0	0	0	0
Hercegovačko-neretvanski	0		104	92,17
Zapadno - hercegovački	0	0	0	0
Sarajevski	0	0	0	0
Kanton 10	0	0	0	0
UKUPNO	10	231,23	107	254,06

Projekte uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta za 2013. i 2014. godinu koji se sufinanciraju iz namjenskih sredstava prikupljenih promjenom namjene poljoprivrednog zemljišta dostavila su tri kantona Unsko-sanski, Tuzlanski i Hercegovačko-neretvanski kanton. Ukupno u 2013. godini dostavljeno je 10 projekata i uređeno 231,23 ha zemljišta od toga Unsko-sanski kanton je uređio 224,43 ha a Tuzlanski 6,8 ha. U 2014. godini dostavljeno je 107. projekata, a uređena su 254,06 ha od toga Unsko-sanski 161,89 ha i Hercegovačko - neretvanski 92,17 ha.

Tabela 7. Pregled promjene namjene poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2013. i 2014. godini

	2013	2014
--	------	------

Kanton	Br. investitora	Ukupna površina (m ²)	Uplaćena sredstva (KM)	Br. investitora	Ukupna površina (m ²)	Uplaćena sredstva (KM)
Unsko-sanski	554	341.595,00	681.962,31	341	307.172,76	544.417,18
Posavski	39	38.897,24	32.785,32	21	74.087,50	211.007,97
Tuzlanski	48	102.650,00	277.700,01	40	81.631,00	295.497,77
Zeničko-dobojski	368	571.934,44	1.057.530,25	305	172.689,00	294.735,62
Bosansko-podrinjski	20	29.916,00	14.718,00	17	13.964,00	10.719,10
Srednje-bosanski	225	141.824,00	212.973,14	187	1.111.876,00	2.592.867,51
Hercegovačko-neretvanski	29	26.707,00	28.302,72	27	8.807,00	14.289,49
Zapadno-hercegovački	0	0	0	4	12.390,00	6.431,40
Sarajevski	110	302.722,1	1.112.428,70	109	24.260,80	49.095,75
Kanton 10	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	1.393	1.556.245,8	3.418.400,45	1.051	1.806.878,06	4.019.061,8

U 2013. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je **1.393**. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je **1.556.245,80** m² (1.556 ha). Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene iznosila su **3.418.400,45** KM.

U 2014. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je **1.051**. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je **1.806.878,00** m² (1.806 ha). Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene poljoprivrednog zemljišta iznosila su **4.019.061,79** KM. U ovoj godini vidi se osjetno povećanje promjene namjene poljoprivrednog zemljišta u Posavskom i Srednje-bosanskom kantonu što je nastalo zbog povećane eksproprijacije zemljišta (izgradnja putova).

Tabela 8. Prikaz promjene namjene poljoprivrednog zemljišta za period 2013. – 2014.

Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta (god.)	Broj investitora	Ukupna površina (m ²)	Uplaćena sredstva (KM)
2013	1.393	1.556.245,78	3.418.400,78
2014	1.051	1.806.878,06	4.019.061,79
Ukupno	2.444	3.363.123,84	7.437.462,57

Evidencije o poljoprivrednom zemljištu i to isključivo evidenciju o promjeni namjene poljoprivrednog zemljišta dostavilo je devet kantona, dok Kanton 10 nije

dostavio tražene podatke. Dat je pregled evidencija promjene namjene poljoprivrednog zemljišta za 2013. i 2014. godinu.

Za ovaj dvogodišnji period vođenja evidencije o promjeni namjene poljoprivrednog zemljišta ukupno je izvršena promjena namjene na 3.363 ha poljoprivrednog zemljišta i od te promjene namjene prikupljena su novčana sredstva u iznosu od 7.437.462,57 KM.

Iz gore navedenih analiza može se konstatirati da je u 2014. godini došlo do povećanja promjene namjene poljoprivrednog zemljišta za 250.6 ha i prikupljeno je više sredstava za 600.661,00 KM.

Provedbom Zakona o poljoprivrednom zemljištu očekuje se uvođenje veće discipline prilikom korištenja poljoprivrednog zemljišta u smislu uređenja i raspolaganja poljoprivrednim zemljištem. U budućem periodu ovaj predmetni Zakon trebao bi donijeti okrupnjavanje poljoprivrednih gospodarstava, povećanje korištenja poljoprivrednih površina, te obradu do sada neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta. Također je potrebno što hitnije uspostaviti informacijski sustav u oblasti upravljanja zemljišnom politikom.

MJERE NOVČANIH POTPORA PO MODELU POTICAJ PROIZVODNJI

U skladu sa Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju Vlada Federacije BiH na prijedlog Ministarstva donosi Program za 2014. godinu. S tim u vezi u 2014. godini su propisane mjere poticaja proizvodnji kako slijedi:

NOVČANE POTPORE U BILJNOJ PROIZVODNJI

Tabela 9: Odobreni poticaji biljnoj proizvodnji u 2014. godini po vrstama poticaja

A/1		BILJNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
A/1-1	Br.	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva		
	1.	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)		1.890.947,10
	2.	Proizvodnja ječma i tritikala		5.940,00
	3.	Proizvodnja silažnog kukuruza		3.274.276,56
	4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)		268.200,00
	5.	Proizvodnja povrća (rajčica, paprika, krastavac, patlidžan, mrkva, cikla, luk, salata i mladi krumpir)		857.973,36
	6.	Proizvodnja grožđa i voća (šljiva, jabuka, kruška, breskva, nektarina, trešnja, višnja, smokva, maslina i marelica)		436.604,80
	7.	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja		0,00
	8a.	Proizvodnja duhana u listu u 2012/2013 (virdžinija i berley klasa I-IV)		193.868,00
	8b.	Proizvodnja duhana u listu u 2012/2013 (hercegovački ravnjak - A1,A2,A3,B1,B2iB3)		0,00

	9.	Proizvodnja gljiva		689.360,06
A/1-2		Proizvodnja sjemena		
	10.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž, zob i heljda)		0,00
	11.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta		0,00
	12.	Proizvodnja sjemena krumpira (osnovno sjeme)		89.199,00
	13.	Proizvodnja sjemena krumpira (sjeme I sorte reprodukcije)		60.736,00
A/1-3		Proizvodnja sadnog materijala		
	14.	Deklarirane sadnice krošnjastog voća		201.737,50
	15.	Deklarirane sadnice jagodičastog voća		833.833,50
	16.	Deklarirane sadnice vinove loze		109.523,50
		UKUPNO A/1	8.913.000,00	8.912.199,38

Tabela 9.a. RASPODJELA ODOBRENIH NOVČANIH POTPORA U 2014.g. PO ŽUPANIJAMA/KANTONIMA - ANALITIKA

Tablica Model poticaja za biljnu proizvodnju proizvodnju													
A/1		BILJNA PROIZVODNJA	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
A/1-1		Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih, voćarskih i vinogradarskih kultura											
	1.	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)	0,00	1.249.632,30	46.200,00	0,00	431.760,00	6.034,00	103.369,00	0,00	25.417,00	28.534,80	1.890.947,10
	2.	Proizvodnja ječma i tritikala	0,00	0,00	0,00	4.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.940,00	0,00	5.940,00
	3.	Proizvodnja silažnog kukuruza	0,00	495.928,44	132.240,00	103.590,00	103.686,00	35.892,00	810.934,80	1.456.644,00	98.064,00	37.297,32	3.274.276,56
	4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	0,00	0,00	0,00	0,00	237.408,00	0,00	1.392,00	29.400,00	0,00	0,00	268.200,00
	5.	Proizvodnja povrća (rajčica, paprika, krastavac, patlidžan, mrkva, cikla, luk, salata i mladi krumpir)	0,00	0,00	232.665,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	625.308,00	857.973,36
	6.	Proizvodnja grožđa i voća (šljiva, jabuka, kruška, breskva, nektarina, trešnja, višnja, smokva, maslina i marelica)	4.804,80	0,00	431.800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	436.604,80
	7.	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	8a	Proizvodnja duhana u listu u 2012/2013 (virdžinija i berley klasa I-IV)	0,00	0,00	0,00	0,00	186.133,00	0,00	7.735,00	0,00	0,00	0,00	193.868,00
	8b	Proizvodnja duhana u listu u 2012/2013 (Hercegovački ravnjak - A1,A2,A3,B1,B2iB3)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	9.	Proizvodnja gljiva	0,00	0,00	52.501,00	16.759,77	0,00	0,00	0,00	0,00	620.099,29	0,00	689.360,06

A/1-2		Proizvodnja sjemena	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	10.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž, zob i heljda)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	11.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	12.	Proizvodnja sjemena krumpira (osnovno sjeme)	0,00	79.509,00	0,00	0,00	0,00	3.400,00	0,00	6.290,00	0,00	0,00	89.199,00
	13.	Proizvodnja sjemena krumpira (sjeme I sorte reprodukcije)	0,00	54.366,00	0,00	0,00	0,00	2.730,00	0,00	3.640,00	0,00	0,00	60.736,00
A/1-3		Proizvodnja sadnog materijala	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	14.	Deklarirane sadnice krošnjastog voća	0,00	0,00	35.187,50	0,00	0,00	25.621,00	140.929,00	0,00	0,00	0,00	201.737,50
	15.	Deklarirane sadnice jagodičastog voća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	482.215,00	351.618,50	0,00	0,00	0,00	833.833,50
	16.	Deklarirane sadnice vinove loze	0,00	0,00	109.523,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	109.523,50
		SVEGA A/1	4.804,80	1.879.435,74	1.040.117,36	124.349,77	958.987,00	555.892,00	1.415.978,30	1.495.974,00	745.520,29	691.140,12	8.912.199,38

Tabela 10. Usporedni prikaz novčanih potpora u biljnoj proizvodnji za 2013. i 2014. godinu

	BILJNA PROIZVODNJA	Odobreno u 2013 (KM)	Podržana količina u 2013 po jedinici mjere (ha, kom, kg)	Prispjeli i realizirani zahtjevi u 2014 (KM)	Prispjeli i nerealizirani zahtjevi u 2014 (KM)	Ukupna proizvodnja u sustavu poticaja u 2014 po jedinici mjere (ha, kom, kg)	Indeks 2014.G /2013. G
A	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva						
1	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)	3.049.584,18	5.082,00	1.890.947,10	2.288.839,00	5.971	117,49
2	Proizvodnja ječma i tritikala	-	-	5.940,00	100.905,00	214	-
3	Proizvodnja silažnog kukuruza	3.457.961,10	5.763,00	3.274.276,56	652.795,56	6.545	113,57
4	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	212.150,00	424,00	268.200,00	745.392,00	1.689	398,35
5	Proizvodnja povrća (rajčica, paprika, krastavac, patlidžan, mrkva, cikla, luk, salata i mladi krumpir)	603.764,60	302,00	857.973,42	469.884,00	443	146,69
6	Proizvodnja grožđa i voća (šljiva, jabuka, kruška, breskva, nektarina, trešnja, višnja, smokva, maslina i marelica)	435.912,00	727,00	436.604,80	345.394,00	782	107,57
7	Proizvodnja gljiva	318.728,38	637.457,00	689.360,00	37.306,26	726.666	113,99
8	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja	150.354,00	376,00	-	108.288,80	271	72,07
9a	Proizvodnja duhana roda 2013.g. (virdžinija i berley klasa I-IV)	35.433,44	21,00	193.868,00	377.479,90	222	1.057,1
9b	Proizvodnja duhana u listu u 2012.godini (hercegovački ravnjak -	-	-	-	-	0	-
	Proizvodnja sjemena						
9	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž, zob i heljda)	254.440,00	318,00	-	290.352,50	363	114,15
10	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	136.800,00	152,00	-	68.400,00	76	50,00
11	Proizvodnja sjemena krumpira (elitno i originalno sjeme)	-	-	91.929,00	-	54	-
12	Proizvodnja sjemena krumpira (sjeme I sorte reprodukcije)	-	-	58.006,00	-	45	-
	Proizvodnja sadnog materijala						
13	Deklarirane sadnice krošnjastog voća-	49.222,80	123.057,00	201.737,50	37.200,00	477.875	388,34
14	Deklarirane sadnice jagodičastog voća	76.724,30	767.243,00	833.958,50	629.000,00	2.925.917	381,35
17	Deklarirane sadnice vinove loze	25.600,50	85.335,00	109.398,50	25.300,00	269.397	315,69
	Ostale prenesene obveze				46.156,98		
	SVEGA A/1	8.806.665,0		8.912.199,38	6.222.694,00		

U prethodnoj tabeli data je struktura ostvarenih potpora za biljnu proizvodnju prema namjeni, odnosno vrsti potpore, usporedni pregled istih za period 2013/2014, uz indekse povećanja poticaja u period 2014/2013. godina, te iznos nerealiziranih potpora u 2014. godini po proizvodnjama.

U Programu za 2014. godinu za biljnu proizvodnju je predviđen iznos 8.913.000,00 KM.

Struktura obračunatih i odobrenih novčanih potpora u biljnoj proizvodnji za 2014. godini u iznosu od 15.134.893,38 KM odnose se na obračunate i realizirane potpore proizvodnjama u 2014. godini u iznosu od 8.912.199,38 KM, te obračunate i nerealizirane potpore u 2014. godini u iznosu 6.222.694,00 KM.

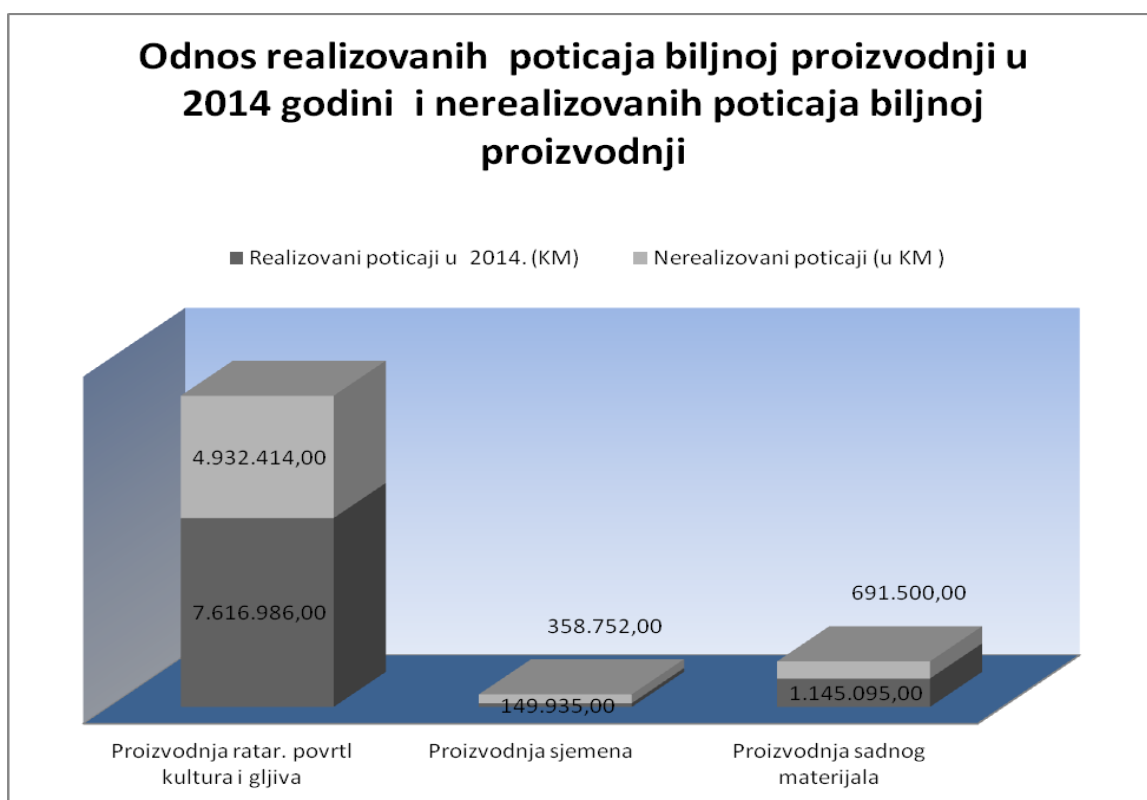
Indeks povećanja proizvodnje u sustavu poticaja 2014/2013 godina je rezultat zbira realiziranih potpora u 2014. godini i nerealiziranih potpora iz 2014. godine. Ova metoda obračuna indeksa primijenjena je iz razloga što su korisnici realno ispunili propisane uvjete za svaku pojedinu proizvodnju po Programu iz 2014. godine, iako svim podnosiocima zahtjeva još uvijek nije isplaćena novčana potpora.

U prethodnoj tabeli prikazan je pregled poticaja po pojedinim proizvodnjama na osnovu prispjelih zahtjeva za biljnu proizvodnju. Uzimajući u obzir sve zaprimljene (realizirane i nerealizirane) zahtjeve, došlo je do prekoračenja poticaja u 2014. godini za biljnu proizvodnju za 70 % u odnosu na Programom planirani iznos.

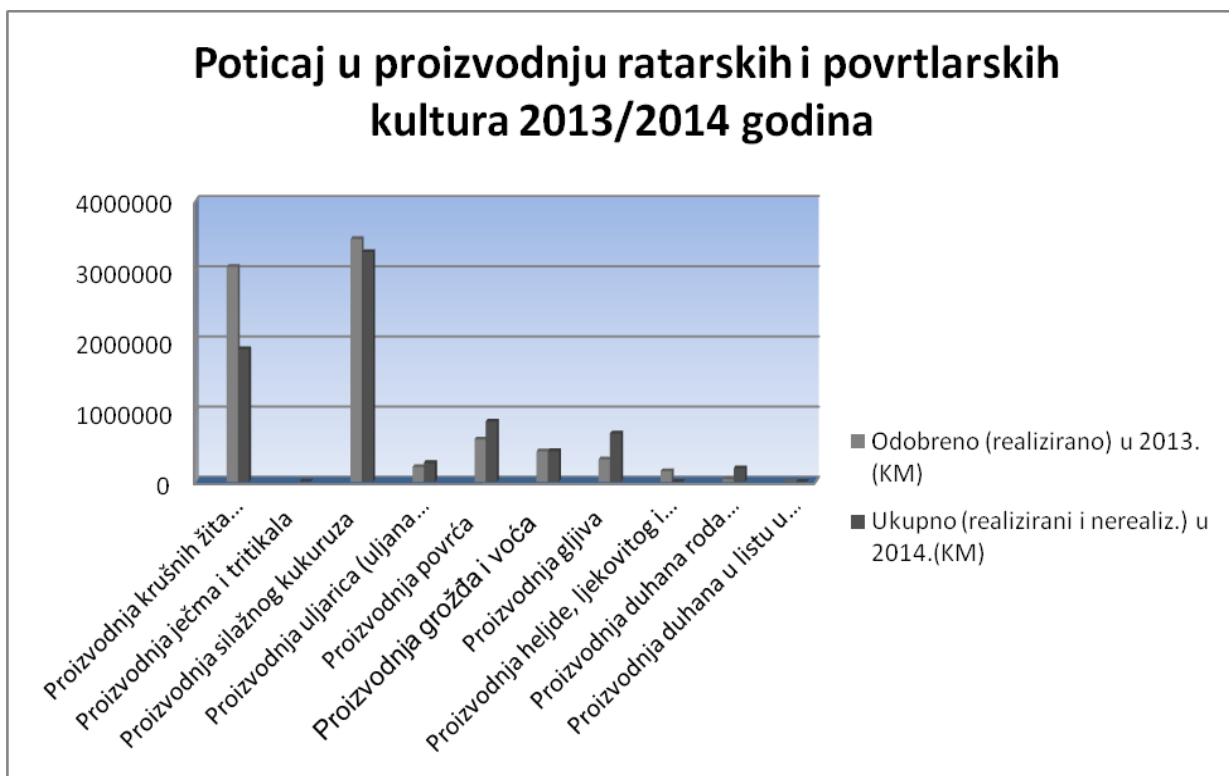
Zbog neusklađenog povećanja poticaja po jedinici mjere sa odobrenim sredstvima u Programu došlo je do prekoračenja planiranog iznosa poticaja u biljnoj proizvodnji (npr. poticaj za proizvodnju grožđa i voća je bio 600 KM/ha u 2013. godini, a u 2014. godini je povećan na 1.000 KM/ha, poticaj za povrće je povećan sa 2.000 KM/ha na 3.000 KM/ha, kao i uvođenje novih mjera poticaja za kulture kao što su - ječam, tritikale, sadnice jagoda i dr.).

Iz prethodne tabele je vidljivo da nije bilo proizvodnje duhana (Hercegovačkog ravnjaka u listu) u ovoj godini zbog nepostojanja organiziranog otkupa radi zatvaranja otkupnih duhanskih stanica u Hercegovini.

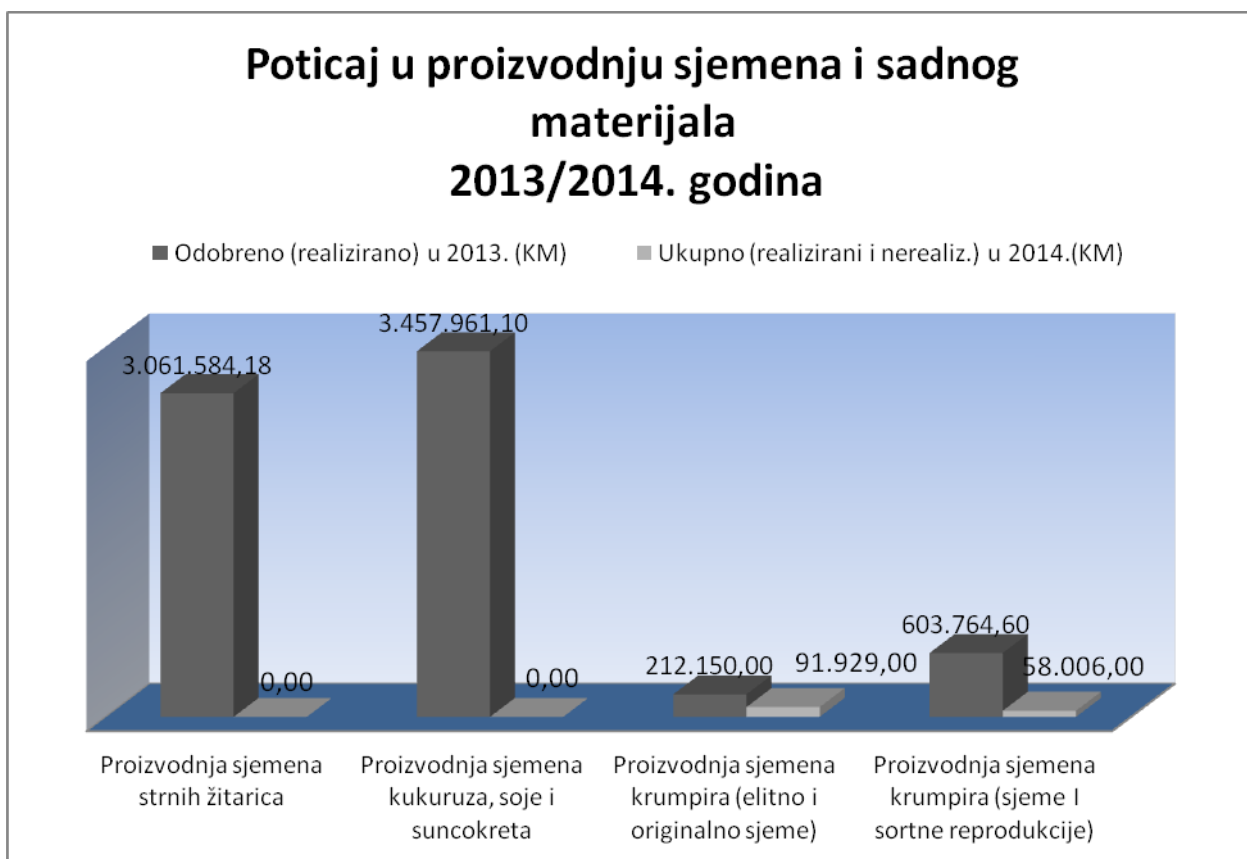
Grafikon: Prikaz odnosa realiziranih i nerealiziranih poticaja u biljnoj proizvodnji u 2014. godini

Grafikon: Raspodjela i usporedni pregled odobrenih novčanih potpora za biljnu proizvodnju u 2013. i 2014. godini

Grafikon: Raspodjela i usporedni pregled odobrenih novčanih potpora za proizvodnju sjemena u 2013. i 2014. godini

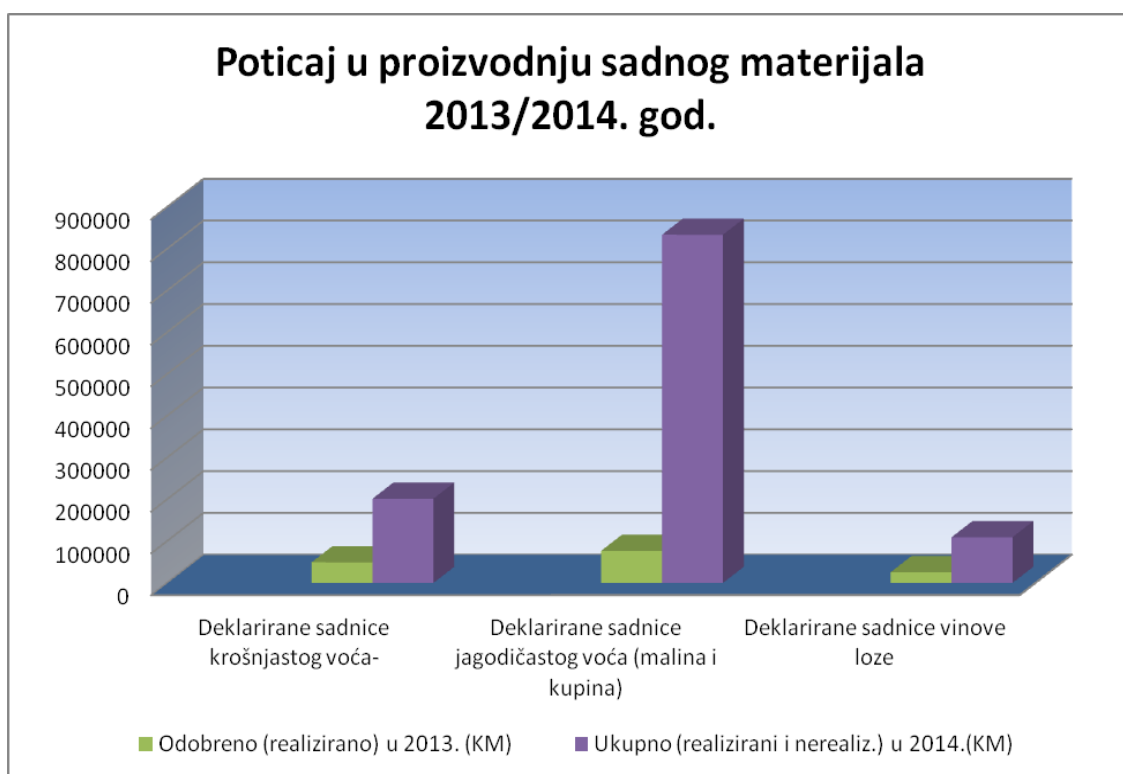

Za proizvodnju sjemena strnih žitarica, sjemena kukuruza i soje u 2014. godini nije bilo poticaja iz razloga što je navedena proizvodnja uništena poplavama koje su zadesile Federaciju BiH u 2014 godini.

Izmjenama provedbenih akata za ostvarenje poticaja proizvodnjama propisane su olakšice za proizvođače koji su pretrpjeli štetu od poplava. Klijentima koji su pretrpjeli navedene štete bilo je omogućeno ostvarenje poticaja bez ispunjavanja uvjeta koji su propisani za proizvodnje na područjima koja nisu bila pogođena poplavama.

Obračunati poticaji po tom osnovu za proizvodnju sjemena strnih žitarica u iznosu od 290.352,50 KM i za proizvodnju sjemena kukuruza i soje od 68.400,00 KM nisu realizirani u 2014.godini, te predstoji pronalaženje rješenja za isplatu novčanih potpora za ove proizvodnje.

Grafikon: Raspodjela i usporedni pregled odobrenih novčanih potpora za proizvodnju sadnog materijala u 2013. i 2014. godini

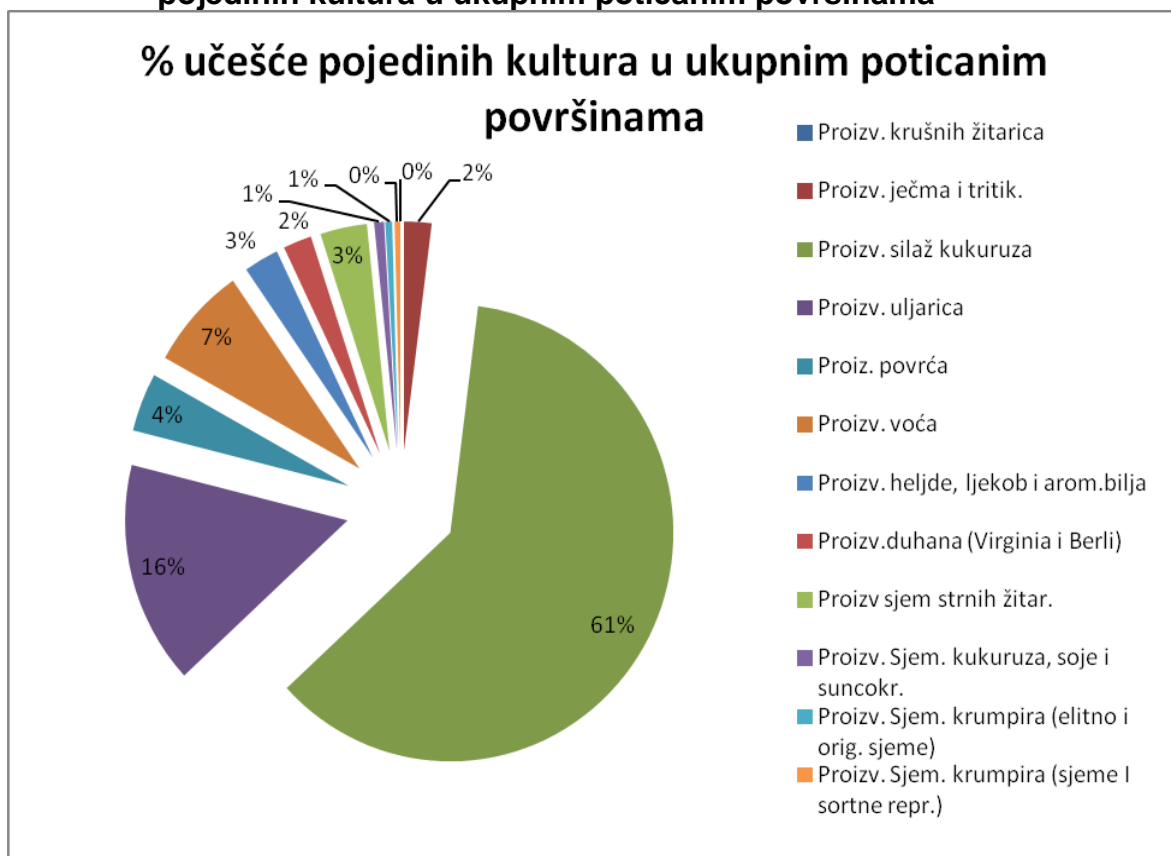
Tabela 11. Indikatori praćenja efekata poticaja u biljnoj proizvodnji izraženi kroz broj hektara obuhvaćenih plaćanjem po kulturi i iznosom poticaja po kulturama

BILJNA PROIZVODNJA - 2014							
A/1	Br.	Biljna proizvodnja	KM/jed. mjere u 2013. godini	Ukupne količine – ha, kom. lit, kg u 2013. g.	KM/jed. Mjere u 2014. godini	Ukupne količine –ha, kom. lit U 2014. godini	Indeks povećanja poticaja po jedinici mjere 2014/2013
A/1-1		Proizvodnja ratarskih i povrtlarskih kultura					
	1.	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)	600/ha	5.082,6	700/ha	5.971	117
	2.	Proizvodnja ječma i tritikala	0	0	500/ha	214	
	3.	Proizvodnja silažnog kukuruza	600	5.763,3	600/ ha	6.545	100
	4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	500/ha	424,3	600/ ha	1.689	120
	5.	Proizvodnja povrća (rajčica, paprika, krastavac, patlidžan, mrkva, cikla, luk, salata i mladi krumpir)	2.000/ha	301,90	3.000/ha	443	150
	6.	Proizvodnja grožđa i voća (šljiva, jabuka, kruška, breskva, nektarina, trešnja, višnja, smokva, maslina i marelica)	600/ha	726,50	1.000/ha	782	167
	7.	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja	400/ha	375,90	400/ha	271	100
	8.	Proizvodnja duhana					
	8b.	Proizvodnja duhana u listu (Hercegovački ravnjak – A1, A2, A3, B1, B2 i B3)	2.000/ha	0,00	2.000/ha	0,00	100
A/1-2		Proizvodnja sjemena					
	10.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž, zob, tritikale i heljda)	800/ ha	318,10	800/ha	363	100
	11.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta	900/ha	152,00	900/ha	76	100
	12.	Proizvodnja sjemena krumpira (osnovno sjeme)	1.700/ha	0	1700/ha	54	100

BILJNA PROIZVODNJA - 2014							
A/1	Br.	Biljna proizvodnja	KM/jed. mjere u 2013. godini	Ukupne količine – ha, kom. lit, kg u 2013. g.	KM/jed. Mjere u 2014. godini	Ukupne količine –ha, kom. lit U 2014. godini	Indeks povećanja poticaja po jedinici mjere 2014/2013
	13.	Proizvodnja sjemena krumpira (sjeme I sorte reprodukcije)	1.300/ ha	0	1.300/ha	44	100
		Proizvodnja sadnog materijala					
	14.	Deklarirane sadnice krošnjastog voća	0,40/kom	123.057	0,50/kom	477.875	125
	15.	Deklarirane sadnice jagodičastog voća	0,10/kom	767.243	0,50/kom	2.925.917	500
	16.	Deklarirane sadnice vinove loze	0,30/kom	85.335	0,50/kom	269.397	167

Napomena: indikatori efekata biljne proizvodnje izraženi u hektarima rađeni su na bazi ukupno prispjelih realiziranih i nerealiziranih zahtjeva za isplatu poticaja biljnoj proizvodnji.

Indikatori praćenja efekata poticaja u biljnoj proizvodnji izraženi kroz udio pojedinih kultura u ukupnim poticanim površinama

ANALIZA STANJA U ANIMALNOJ PROIZVODNJI

U 2013. godini donesen je Zakon o stočarstvu čijim odredbama su utvrđeni okviri za institucijske strukture, mjerodavnosti, odgovornosti, linije izvješćivanja, mehanizme koordinacije, procesa konsultacija, prava, obveze i način provedbe mjera na svim razinama vlasti u Federaciji u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, kao i reguliranje odnosa u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, utvrđivanje mehanizma za optimalan pristup u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja i vođenje registara uzgoja, kao i registara uzgajivača na prostoru Federacije BiH.

Ovaj Zakon o stočarstvu i podzakonski akti koji se izrađuju moraju biti usklađeni sa pravnim okvirima članica EU, a uvažavajući specifičnosti našeg državnog ustroja i ambijenta u kojem se nalazimo.

Govedarstvo

Razvoj govedarske proizvodnje mora početi od činjenice da je od interesa organizirati takve proizvodne sustave koji će osigurati dovoljne količine kravljeg mlijeka i goveđeg mesa ne samo u zemlji, nego i viškove za mogući izvoz. Takva proizvodnja u sustavu održive govedarske proizvodnje mora pronaći ravnotežu između privrednih interesa, zaštite okoline i udovoljavanju socijalnim zahtjevima. Najvećim dijelom oslanjala bi se na mala gospodarstva, a manjim dijelom na velike proizvodne jedinice.

Sadašnje stanje govedarske proizvodnje još uvijek nije na potrebnoj razini, a intencija je dostići zadovoljavajuće količine mesa i mlijeka .

Ograničavajući faktori između ostalog su:

- usitnjena imanja,
- mali broj grla na imanjima (3 do 10),
- neadekvatni uvjeti držanja stoke,
- skupi krediti,
- needuciranost farmera u domenu govedarske proizvodnje, što se očituje u veoma niskoj razini proizvodnje po kravi.

Kako bi govedarska proizvodnja postala konkurentnija na otvorenom tržištu i u cijelosti zadovoljila domaće potrebe za mlijekom i mesom, nužno je u govedarstvu uspostaviti nove proizvodne sustave koji će se veličinom proizvodne jedinice (farme), razinom proizvodnje, te primjenom tehnoloških procesa moći nositi sa proizvodnim sustavima zemalja iz okruženja.

Osim navedenog, ima i drugih faktora koji značajno utiču na sadašnje stanje i trendove u govedarskoj proizvodnji. To su: stanje u prerađivačkoj industriji mlijeka, u mesoprerađivačkoj industriji i njihovoj međusobnoj povezanosti, a to je kvaliteta mlijeka i mliječnih proizvoda kao i kvaliteta mesa i mesnih proizvoda. Osobito je naglašen problem cjenovnih odnosa u otkupu sirovina.

Rezultat smanjenja brojnog stanja goveda je prije svega liberalizacija tržišta, neiskorištene zemljišne površine, zatim niske cijene žive stoke i visoke cijene hranjiva u govedarskoj proizvodnji.

Usprkos padu broja muznih grla zahvaljujući intenzifikaciji proizvodnje, većem stupnju iskorištenosti genetskog potencijala i povećanom broju junica može doći do povećanja proizvodnje mlijeka.

Jedan od razloga smanjenja broja tovnih grla jeste uvoz mesa po niskim cijenama u uvjetima liberalizacije trgovine bez carina, što je snizilo cijenu mesa na tržištu. Zbog niskih otkupnih cijena žive stoke i visokih cijena inputa u proizvodnji mesa u domaćem uzgoju nismo konkurentni.

Tabela 12. Brojno stanje goveda u 2013. i 2014. godini

Godina	Ukupno goveda	Krave i steone junice
2013.	217.278	160.312
2014	215.478	159.810

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 13. Brojno stanje goveda po kantonima u 2014. godini

Kantoni	Goveda (2014)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Tov junadi	Sustav krava tele	Muzna grla	Junice	Tov junadi	Sustav krava tele
USK	19.798	4.306	4.482	505	19,1	16,1	19,8	8,3
PK	800	210	1.000	0	0,8	0,8	4,4	0,0
TK	35.079	9.654	12.044	2.300	33,8	36,1	53,1	37,7
ZDK	16.900	5.100	1.650	100	16,3	19,0	7,3	1,6
BPK	1.500	250	-	-	1,4	0,9	0,0	0,0
SBK	1.874	1.240	466	79	1,8	4,6	2,1	1,3
HNK	8.670	2.070	350	580	8,4	7,7	1,5	9,5
ZHK	3.420	731	568	153	3,3	2,7	2,5	2,5
KS	5.869	1.611	978	815	5,7	6,0	4,3	13,4
K10	9.821	1.605	1.139	1.562	9,5	6,0	5,0	25,6
UKUPNO	103.731	26.777	22.677	6.094	100,0	100,0	100,0	100,0

Izvor podataka: nadležna kantonalna ministarstva

Zbog sve zahtjevnijeg tržišta za proizvodnju kvalitetnog mlijeka koja podrazumijeva primjenu standarda o kvaliteti sirovog i svježeg mlijeka, veći broj malih poljoprivrednih proizvođača koji ne mogu zadovoljiti tražene standarde (uvjeti držanja, higijenski paket i sl.) ne isporučuju mlijeko za tržište zbog čega se prestaju baviti ovom proizvodnjom i time se smanjuje broj muznih grla. S druge strane velike farme, su uglavnom osuvremenile svoje proizvodne kapacitete i primjenjuju zootehničke mjere, te imaju visok stepen iskorištenosti genetskog potencijala grla i proizvodnost po grlu, što je na razini proizvodnje na europskim farmama.

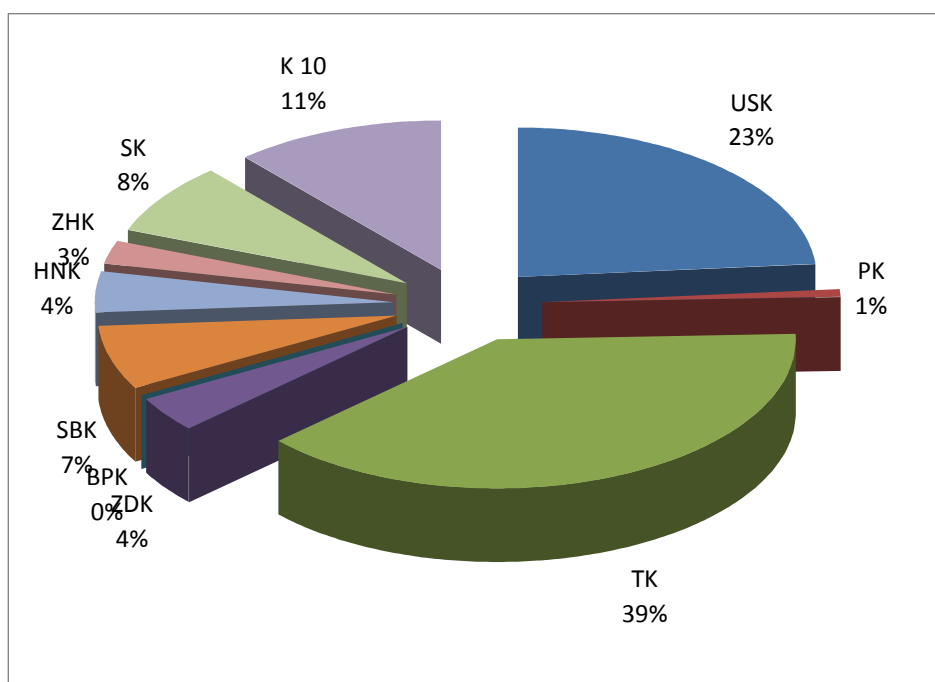
Tabela 14. Broj muznih krava i proizvodnja mlijeka po kantonima u F BiH u 2014. godini

Kanton	Muzna grla		Proizvodnja mlijeka	
	Broj krava	%	lit.	%
USK	19.798	19,1	50.341.772	23,5
PK	800	0,8	2.200.000	1
TK	35.079	33,8	82.415.990	38,4
ZDK	16.900	16,3	8.400.000	3,9
BPK	1.500	1,4	111.653	0,1
SBK	1.874	1,8	14.765.406	6,9
HNK	8.670	8,4	9.500.000	4,4
ZHK	3.420	3,3	5.530.000	2,6
SK	5.869	5,7	16.567.906	7,7
K 10	9.821	9,5	24.552.500	11,5
Svega F BiH	103.731		214.385.227	

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz tabele je vidljivo da je 69,2% muznih grla locirano u 3 kantona i to: Tuzlanskom 33,8%, Unsko-sanskom 19,1%, Zeničko-dobojskom 16,3%. Najveći udio u proizvodnji mlijeka u F BiH imaju Tuzlanski kanton 38,4%, Unsko–sanski 23,5% i Kanton 10 11,5% .

Grafički prikaz proizvedenih količina kravljeg mlijeka u % po kantonima u F BiH

Ovčarstvo

Ovčarstvo je veoma važna djelatnost u ruralnim područjima Federacije BiH, jer je značajan izvor prihoda za stanovništvo, a ogleda se u proizvodnji mlijeka, autohtonih sireva, mesa i vune. Pri tome se vlasnicima stada nude različite mogućnosti usmjerenja proizvodnje prema većem ili manjem preferiranju mesa ili mlijeka, što, uz genetske usmjerenosti, ovisi o nekoliko važnih ekonomskih i socioloških faktora. Značajno je napomenuti da se sve veći broj proizvođača mlijeka odlučuje za proizvodnju domaćih autohtonih sireva, što u konačnici stvara novu vrijednost i povećava dobit ove vrste proizvodnje.

Prema statističkim podacima za 2014. godinu brojno stanje ovaca je 532.021, od čega je 405.748 ovaca za priplod, što je u odnosu na 2013. godinu blago povećanje. Zadnjih godina praktično se veći broj ženskog pomlatka u ovčarstvu ostavlja za priplod, odnosno za proširenu reprodukciju što je pozitivan trend.

Tabela 15. Brojno stanje ovaca u 2013. i 2014. godini

Godina	Ukupno	Ovce za priplod (grla)
2013.	523.779	403.151
2014.	532.021	405.748

Izvor: Federalni zavod za statistiku

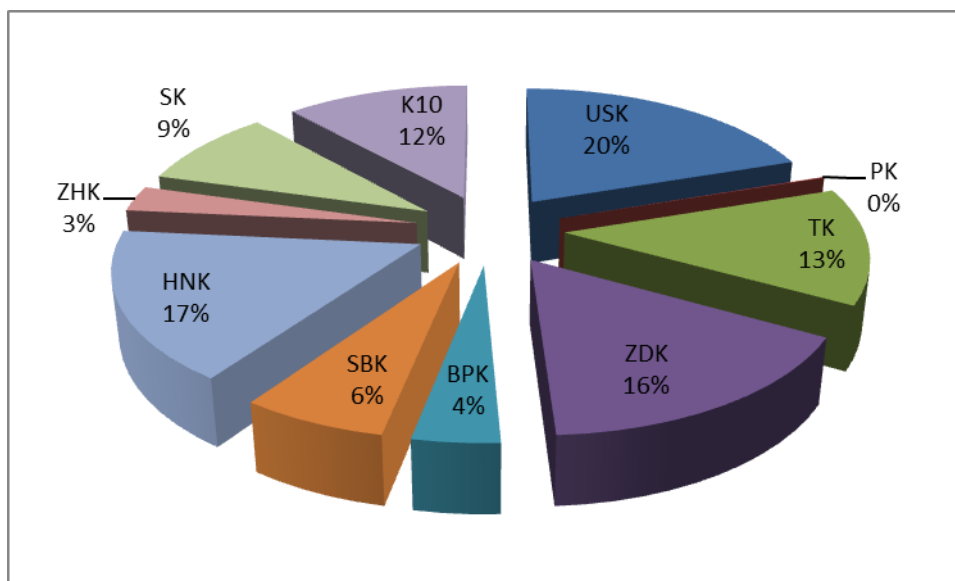
Tabela 16. Broj ovaca u Federaciji BiH po kantonima

Kanton	Broj ovaca u 2014.	%
USK	83.137	19,8
PK	400	0,1
TK	55.500	13,2
ZDK	67.800	16,1
BPK	16.500	3,9
SBK	27.623	6,6
HNK	70.600	16,8
ZHK	12.200	2,9
SK	37.540	8,9
K10	49.000	11,7
UKUPNO	420.300	100,0

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz tabele i grafikona vidljivo je da je 65,9% ovaca locirano u četiri kantona i to u Unsko – sanskom 19,8%, Hercegovačko-neretvanskom 16,8%, Zeničko–dobojskom 16,1% i Tuzlanskom kantonu 13,2%.

Grafikon brojnog stanja ovaca po kantonima u % u F BiH

Kozarstvo

Veliki dio Federacije BiH ima prirodne resurse za uzgoj koza i to u različitim sustavima poput otvorenih i poluotvorenih pašnjaka, uzgoja u stajama i kombiniranim uzgojima. Danas se u Federaciji BiH svi ovi sustavi uzgoja koza mogu vidjeti u praksi.

Postoje moderne komercijalne farme sa visokim ulaganjima u objekte i opremu sa orijentacijom na proizvodnju mlijeka kao i komercijalne farme sa improviziranim stajama koje osiguravaju minimum standarda sa osnovnom opremom.

U tabeli je prikazano ukupno brojno stanje koza, sa pregledom grla koja se muzu i količinom mlijeka po muznom grlu. Vidljivo je da je došlo do malog povećanja broja muznih grla, kao i količina mlijeka po pomuzenoj kozi.

Tabela 17. Brojno stanje koza u 2013. i 2014. godini

Godina	Ukupno grla	Broj koza muzenih	Količina mlijeka po muznom grlu (litra)
2013.	40.613	24.258	181
2014.	43.883	26.379	184

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ministarstvo je prepoznalo ovaj vid proizvodnje kao veoma važnu granu u stočarstvu i godinama se ova proizvodnja značajno podržava uz stalno povećanje potpore po litri mlijeka kako bi se zadovoljile potrebe za kozjim mlijekom.

Unatoč potporama Ministarstva kozarstvo se nije značajno razvijalo, jer ne postoji organizirani otkup mlijeka, kao ni organizirana prodaja kozjeg mesa, što je onemogućilo značajniji razvoj ove grane stočarstva, a isto je vidljivo iz slijedeće tablele:

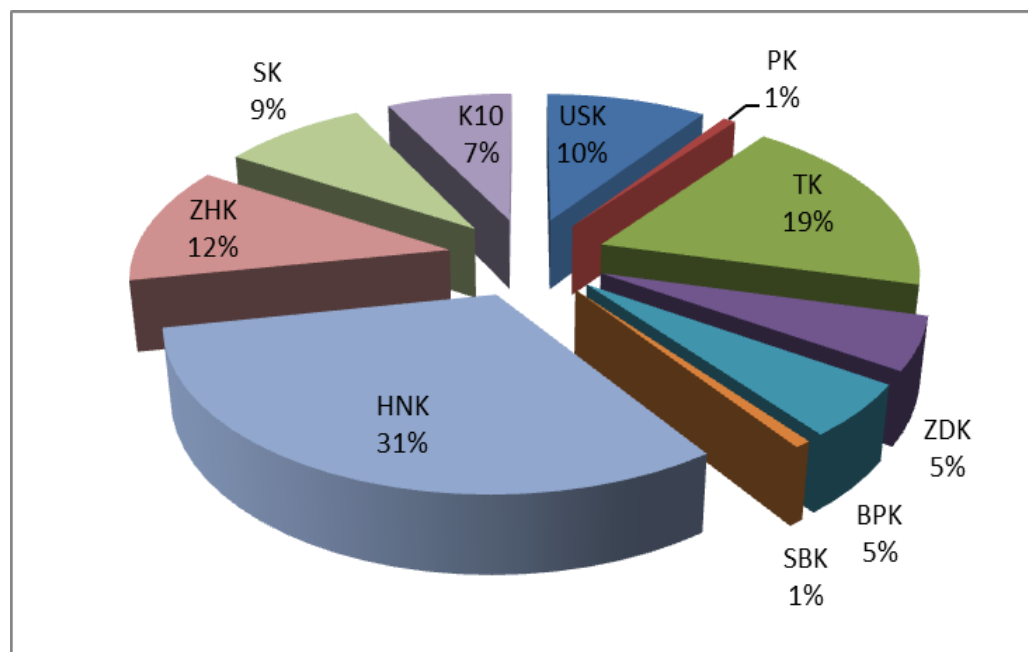
Tabela 18. Brojno stanje muznih koza u Federaciji BiH po kantonima

Kanton	Broj koza u 2014.	%
USK	2.562	9,7
PK	200	0,8
TK	4.948	18,7
ZDK	1.400	5,3
BPK	1.400	5,3
SBK	192	0,7
HNK	8.370	31,6
ZHK	3.150	11,9
SK	2.291	8,6
K10	2.000	7,5
UKUPNO	26.513	100,0

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz navedene tabele i grafikona vidljivo da je 65% koza locirano u 4 kantona i to u Hercegovačko-neretvanskom 31,6%, Tuzlanskom 18,7%, Zapadnohercegovačkom 11,9% i Unsko-sanskom kantonu 9,7%.

Grafikon brojnog stanja koza u % po kantonima u F BiH

Tabela 19. Osnovno stada ovaca i koza i količine mlijeka u sustavu novčanih potpora

Kanton	2013.		2014.	
	Broj ovaca i koza	Količina mlijeka	Broj ovaca i koza	Količina mlijeka
USK	77.628	59.950	7.820	0
PK	180	0	150	0
TK	39.000	0	10.059	0
ZDK	70.400	422.867	20.125	218.555
BPK	26.000	0	0	0
SBK	28.745	77.089	29.029	0
HNK	87.290	273.096	18.563	358.161
ZHK	15.200	164.723	729	211.877
SK	38.170	0	7.132	0
K10	46.408	292.833,5	22.651	351.161
UKUPNO	429.021	1.290.558,5	116.258	1.139.754

Izvor: Sektor za poljoprivredna plaćanja FMPVŠ

Svinjogojstvo

Sadašnja stanje u svinjogojskog proizvodnji u Federaciji BiH nije na zadovoljavajućoj razini i ne osigurava dovoljnu proizvodnju svinjskog mesa za domaće potrebe. Razlozi za ovakvo stanje se mogu svesti na sljedeće faktore: potpuno liberalizirano tržište mesa u BiH, nedovoljna sustavna potpora sektoru, usitnjena imanja (malo obradive površine), mali broj rasplodnih i tovnih grla na gospodarstvu, neodgovarajući uvjeti držanja, loš pasminski sastav, nedostatak uzgojno – selekcijskog rada u sektoru, nedostupnost povoljnih kreditnih linija, slaba educiranost proizvođača svinjskog mesa i drugi razlozi.

U područjima gdje se uzgajaju svinje prakticira se samo završna faza proizvodnog ciklusa odnosno tov svinja. Tov svinja se zasniva na uvezenoj prasadi i to s ciljem podmirivanja domaćeg tržišta. U mesoprerađivačkoj industriji domaća sirovina je zastupljena u veoma malom procentu, jer je većina sirovine iz uvoza. Ovaj način proizvodnje u svinjogojstvu se nastavio i u 2014. godini.

Obilježavanje sitnih životinja na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine uspostavljen je Jedinostveni registar ovaca, koza i svinja u Federalnom agromediterranskom zavodu u Mostaru a provodi se prema Pravilniku o obveznom označavanju i upisu u jedinstveni registar ovaca, koza i svinja te vođenju evidencija („Službene novine Federacije BiH" br. 87/07 i 64/08), što uvelike doprinosi pregledu stanja kretanju životinja, bolesti i drugih aktivnosti vezanih za sitnu stoku.

Tabela 20. Brojno stanje svinja u 2013. i 2014. godini

Godina	Ukupno svinja	Krmače i suprasne nazimice
2013.	89.074	8.745
2014.	88.081	9.046

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u 2014. godini došlo je do blagog smanjenja ukupnog broja svinja u odnosu na 2013. godinu i to za 1,1%, dok se za 3,4% povećao broj krmača i suprasnih nazimica u odnosu na 2013. godinu.

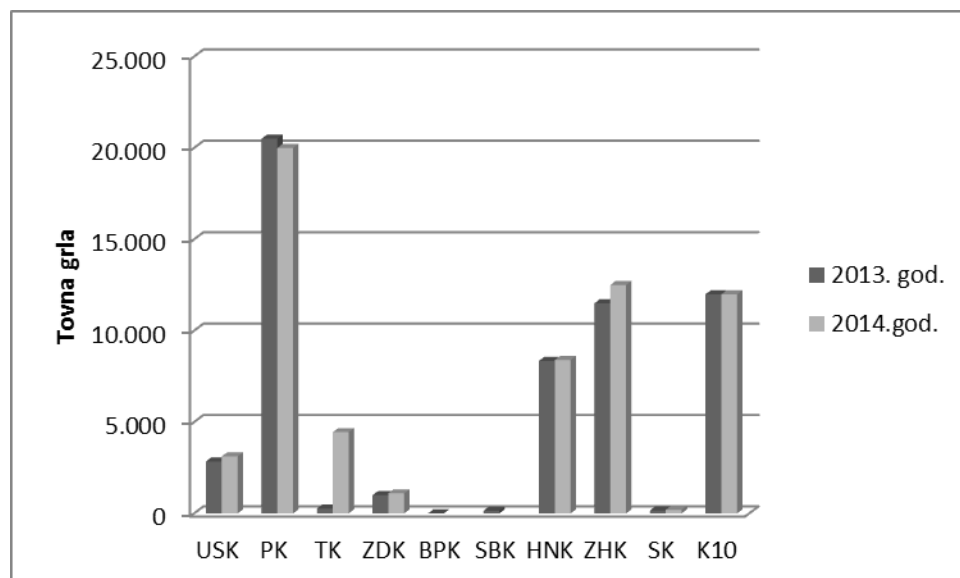
Tabela 21. Brojno stanje tovljenika (tovnih svinja)

Kantoni	2013. god.	2014. god.
USK	2.847	3.126
PK	20.500	20.000
TK	270	4.448
ZDK	1.000	1.100
BPK	0	0
SBK	147	*
HNK	8.350	8.400
ZHK	11.500	12.500
SK	166	206
K10	11.991	11.991
Ukupno	56.771	61.771

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

* nema podatka

Grafički prikaz broja tovljenika po kantonima u 2013-2014. godini

Iz navedene tabele i grafikona se vidi da je u F BiH došlo do neznatnog povećanja tova svinja (izuzev Posavskog kantona) što je rezultiralo smanjenjem količine uvoza svinjskog mesa.

Pčelarstvo

Najveći značaj pčelarstva pored proizvodnje meda i ostalih pčelinjih proizvoda ogleda se u oprašivanju poljoprivrednog bilja, jer bez pčela poljoprivredna proizvodnja bi bila nezamisliva. U usporedbi sa drugim industrijski razvijenim zemljama, imamo izuzetno čistu i zdravu prirodu, što rezultira proizvodnjom kvalitetnog i zdravstveno ispravnog meda, kao i drugih pčelinjih proizvoda i matica.

Pčelarstvo je regulirano Zakonom o stočarstvu. U skladu sa navedenim Zakonom uradit će se Pravilnik o pčelarstvu koji će definirati uvjete za bavljenje pčelarstvom, razmnožavanje pčela, lokacije pčelinjaka, pašu pčela i njihovu selidbu, uspostavljanje katastra pčelinje paše, prodaju pčela, matica i pčelinjih proizvoda i uspostavljanje registra košnica i pčelara.

Tabela 22. Statistički podaci o broju pčelinjih zajednica i količinama proizvedenog meda

Godina	Broj pčelinjih zajednica	Ukupna proizvodnja, tona	Proizvodnja po košnici, kg
2013.	214.826	1.991	9,3
2014.	219.385	1.546	7

Izvor: Federalni zavod za statistiku

U 2014. godini u okviru pčelarske proizvodnje došlo je do znatnog smanjenja proizvodnje meda zbog nepovoljnih vremenskih prilika (rani mraz i kiša u fazi cvatnje biljaka). Također napominjemo da proizvođači nisu mogli da zadovolje kriterije za novčanu potporu (potrebnu količinu), koji su traženi od strane Ministarstva, te proizvodnja meda u pojedinim kantonima nije evidentirana, što u ukupnom zbiru proizvodnje meda ne odgovara stvarnom stanju.

U Federaciji BiH imamo mali broj velikih proizvođača meda i pčelinjih proizvoda kao i onih koji se bave proizvodnjom i prodajom matica. Analizom je utvrđeno da pčelarstvo u većini slučajeva predstavlja dodatni izvor prihoda kod najvećeg broja pčelara, a isti med i druge proizvode prodaju izvan sustava. Da bi mogao prodavati svoj med, kao i druge pčelinje proizvode i matica na službenom tržištu proizvođač mora biti registriran kao pravni subjekt ili farma i da ispunjava sve sanitarne uvjete. Također moraju vršiti i redovne analize kvalitete meda i zdravstveno stanje pčelinjih društava i matica.

Tabela 23. Broj košnica pčela i proizvodnja meda po kantonima u Federaciji BiH

Kanton	Broj košnica u 2014. (kom)	Količina meda (kg)	Košnice u %	Količina meda (%)
USK	30.869	191.352	15,0	14,0
PK	3.200	55.980	1,6	4,1
TK	45.000	229.300	21,9	16,8
ZDK	28.500	420.000	13,9	30,7
BPK	3.000	0	1,5	0,0
SBK	14.767	0	7,2	0,0
HNK	33.000	330.000	16,1	24,1
ZHK	19.200		9,4	0,0
SK	13.659	64.701	6,7	4,7
K10	13.979	75.693	6,8	5,5
UKUPNO	205.174	1.367.026	100,0	100,0

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz navedene tabele vidljivo je da se najveći broj košnica nalazi u Tuzlanskom sa 21,9%, Hercegovačko-neretvanskom 16,1% i Unsko-sanskom kantonu 15%.

Peradarstvo

Peradarstvo, kao jedna od grana stočarstva, ima bitno mjesto u poljoprivrednoj proizvodnji. To proizlazi iz činjenice da je suvremeno peradarstvo najintenzivniji oblik stočarstva i ima potpuno industrijsko značenje.

Važnost peradarstva očituje se prvenstveno u proizvodnji mesa i jaja, koja predstavlja jedan od najefikasnijih i najbržih načina dobivanja visokokvalitetnih animalnih proizvoda za ishranu ljudi.

Proizvodnja mesa peradi u Federaciji BiH temelji se uglavnom na proizvodnji mesa pilića.

Proizvodnja pilećeg mesa (brojleri) je značajno zastupljena u Federaciji BiH i kao takva je konkurentnija u odnosu na druge proizvodnje. Za razliku od drugih pileće meso iz uvoza je opterećeno carinom, tako da je naš proizvođač pilećeg mesa uz gotovo dostignute europske uvjete proizvodnje ima dobre preduvjete za bavljenje ovom proizvodnjom

Tabela 24. Podaci u peradarskoj proizvodnji u Federaciji BiH u hiljadama

Godina	Broj peradi/hiljada kljun	Broj koka nosilja/hiljada kljun
2013.	10.515	1.678
2014.	10.279	1.756

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Iz navedene tabele je vidljivo da je u 2014. godini ukupan broj peradi smanjen za 2,2 % u odnosu na 2013. godinu, dok je povećan broj koka nosilja za 3,7%.

Tabela 25. Broj peradi matičnih jata po kantonima u 2014. godini

Kantoni	Pilenke teš. lin. /kljun	Pilenke lak. lin./kljun	18-sedm. pilenke/kljun
USK	39.000	139.400	119.655
PK		230.000	260.500
TK	100.000	15.000	171.000
ZDK	80.000	51.000	2.500
BPK	-	-	-
SBK	-	-	48.000
HNK	10.000	84.000	42.000
ZHK	23.530	42.100	19.500
SK	156.950	574.400	86.600
K10	3.897	31.005	518
	413.377	1.166.905	750.273

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz tabele je vidljivo da se najveći broj matičnih jata odnosi na pilenke lakih roditeljskih linija i 18-sedmičnih pilenki (za proizvodnju jaja). Manji broj je jata pilenki teških roditeljskih linija koji se koriste za proizvodnju pilećeg mesa.

Akvakultura

Iako je akvakultura bila najbrže rastući sektor poljoprivredne proizvodnje u Federaciji BiH, promatrano u periodu 2000-2010, (rast preko 50%), ova proizvodnja je u periodu 2012.-2013. počela stagnirati, a u 2014 godini ostvaren je značajan pad proizvodnje. Teška ekonomska situacija u našoj zemlji odrazila se i na proizvođače u akvakulturi (povećanje cijena inputa u proizvodnji i nemogućnost plasmana robe na tržište), rezultirala je padom proizvodnje u 2014 godini i to: u salmonikulturi za oko 15% a u marikulturi za oko 35%.

U Federaciji BiH u oblasti akvakulture najveći udio čini salmonikultura - uzgoj pastrmke (oko 92%), a ostatak proizvodnje (oko 8%) je predstavljen marikulturom - uzgojem morske ribe i školjkaša.

Tabela 26. Proizvodnja u akvakulturi po kantonima u Federaciji BiH

Kantoni	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogojilišta
USK	432.535	0	2
PK	0	0	0
TK	0	0	0
ZDK	0	0	0
BPK	0	0	0
SBK	90.039	0	2
HNK	550.000	132.000	23
ZHK	400.000	0	1
SK	56.000	0	2
K10	18.347	0	11
Ukupno	1.546.921	132.000	41

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Salmonikultura je zastupljena u uzgoju konzumne pastrmke i uzgoju mlađi autohtonih salmonida za poribljavanje otvorenih voda. Najveći udio (oko 95%) u proizvodnji konzumne ribe čini kalifornijska pastrmka (*Oncorhynchus mykiss*), a ostatak potočna pastrmka (*Salmo trutta fario*) i potočna zlatovčica (*Salvelinus fontinalis*), što u 2014. godini iznosi: kalifornijska pastrva oko 1.470 t; potočna pastrva oko 60 t i potočna zlatovčica oko 20 t.

Također je značajno navesti da je u Federaciji BiH zastupljen uzgoj mlađi potočne pastrmke za poribljavanje otvorenih voda, gdje su najveći proizvođači mlađi potočne pastrmke Riba Neretva – Konjic (cca 1.000.000 kom), Krupić - Prozor/Rama (cca 2.000.000 kom) i RIZ Krajina – Bihać (cca 1.500.000 kom – 500.000 potočna pastrmka)

Uzgoj morskih organizama (marikultura) predstavljen je uzgojem morske ribe (orada i lubin) i školjkaša (dagnja i ostriga). U Neumskom zaljevu egzistiraju 2 farme (kavezni sustav): Ancora – comerc, Neum i Karaka marikultura – company, Neum, koje se u 2014 godini proizvele 132 tona ovih organizama, uglavnom ribe. Ova grana akvakulture je doživjela najveći pad proizvodnje (oko 35%).

U Federaciji BiH postoji jedan pogon za preradu ribe (firma „Žuvela“- Stolac), a koja se bavi preradom i konzerviranjem uvozne morske ribe i jedan pogon za proizvodnju riblje hrane (Bosfish – Hadžići).

Europska Unija je u svojoj regulativi dozvolila dalji izvoz ribe i ribljih proizvoda podrijetlom iz Bosne i Hercegovine, što daje dodatnu sigurnost proizvođačima u ovoj proizvodnji.

NOVČANE POTPORE U ANIMALNOJ PROIZVODNJI

Tabela 27. Model poticaja za animalnu proizvodnju

A/2		ANIMALNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
A/2-1	Br.	Govedarska proizvodnja		
	1.	Proizvodnja kravljeg mlijeka		25.796.422,28
	2.	Tov junadi iz domaćeg uzgoja		2.667.600,00
	3.	Uzgoj krava prvotelki (rasplodnih junica)		1.445.400,00
	4.	Uzgoj goveda u sustavu krava - tele		871.200,00
A/2-2		Ovčarska i kozarska proizvodnja		
	5.	Proizvodnja svježeg ovčjeg i kozjeg mlijeka		539.536,20
	6.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)		0,00
	7.	Tov janjadi/jaradi iz domaćeg uzgoja		41.520,00
A/2-3		Svinjogojska proizvodnja		
	8.	Tov svinja		2.364.800,00
	9.	Uzgoj rasplodnih krmača		9.000,00
A/2-4		Peradarska proizvodnja		
	10.	Uzgoj 18-sedmičnih pilenki		39.270,00
	11.	Uzgoj pilenki teške roditeljske linije		0,00
	12.	Uzgoj pilenki lake roditeljske linije		0,00
A/2-5		Pčelarska proizvodnja		
	13.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica		0,00
A/2-6		Ribarska proizvodnja		
	14.	Uzgoj slatkovodne ribe		969.875,23
	15.	Uzgoj morske ribe		196.724,83
A/2-7		Nerealizirane potpore iz 2013. godine		
	16.	Nerealizirane potpore iz 2013. g zbog administrativnih poteškoća		97.104,57
	17.	Nerealizirane potpore iz 2013. godine		1.384.207,86
		UKUPNO A/2	36.423.000,00	36.422.660,97

A/2-5		Pčelarska proizvodnja	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	13.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A/2-6		Ribarska proizvodnja	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	14.	Uzgoj slatkovodne ribe	0,00	0,00	284.184,91	0,00	0,00	52.215,00	0,00	378.568,02	0,00	254.907,30	969.875,23
	15.	Uzgoj morske ribe	0,00	0,00	196.724,83	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	196.724,83
A/2-7		Nerealizirane potpore iz 2013. godine	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	16.	Nerealizirane potpore iz 2013. g zbog administrativnih poteškoća	0,00	0,00	0,00	34.804,51	0,00	0,00	21.415,02	17.240,00	645,04	23.000,00	97.104,57
	17.	Nerealizirane potpore iz 2013. godine	0,00	187.500,00	86.500,00	275.057,86	0,00	0,00	182.700,00	639.950,00	12.500,00	0,00	1.384.207,86
Svega A/2			21.330,00	6.209.424,45	1.892.377,34	1.677.265,07	1.072.627,00	3.429.473,40	7.594.749,10	9.908.636,17	2.635.981,34	1.980.797,10	36.422.660,97

Tabela 28. Usporedni prikaz novčanih potpora u animalnoj proizvodnji u 2013. i 2014. godini

A/2	ANIMALNA PROIZVODNJA	Odobreno u 2013 (KM)	Podržana količina u 2013 po jedinici mjere (grlo,lit., kljun, kg)	Prispjeli i realizirani zahtjevi u 2014 (KM)	Prispjeli i nerealizirani zahtjevi u 2014 (KM)	Ukupna proizvodnja u sustavu poticaja u 2014 po jed. mjere (grlo,lit., kljun, kg)	Indeks 2014.G /2013. G
A/2-1	Govedarska proizvodnja						
	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	16.972.394	77.147.244	25.796.422,28	8.547.716,00	114.480.463	148
	Tov junadi iz domaćeg uzgoja	3.230.500	6.461	2.667.600,00	664.200,00	5.553	86
	Tov junadi iz uvoza	488.000	976	-		0	0
	Uzgoj krava prvotelki (rasplodne junice)	1.883.700	4.186	1.445.400,00	3.234.600,00	7.800	186
	Uzgoj goveda u sustavu krava-tele	593.000	1.186	871.200,00	402.600,00	2.123	179
A/2-1	SVEGA	23.167.594		30.780.622,28			
A/2-2	Ovčarska i kozarska proizvodnja						
	Proizvodnja svježeg ovčjeg i kozjeg mlijeka	501.562	1.253.905	539.536,20	339.958,50	1.465.825	117
	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)	4.499.880	112.497		4.533.680,00	1.398	1
	Tov janjadi/ jaradi iz domaćeg uzgoja			41.520,00	14.400,00	1.398	
A/2-2	SVEGA	5.001.442		581.056,20			
A/2-3	Svinjogojska proizvodnja						
	Tov svinja	2.033.700	33.895	2.364.800,00	339.440,00	33.803	100
	Uzgoj rasplodnih krmača	29.300	293	9.000,00	58.200,00	448	153
A/2-3	SVEGA	2.063.000		2.373.800,00			
A/2-4	Peradarska proizvodnja						
	Uzgoj 18-tjednih pilenki	117.750	392.501	39.270,00	58.773,30	326.811	83
A/2-5	Pčelarska proizvodnja						
	Košnice pčela	44.260	4.426		62.000,00	3.100	70
A/2-6	Ribarska proizvodnja						
	Uzgoj slatkovodne ribe	874.372	1.249.102	969.875,23	553.365,40	1.015.494	81
	Uzgoj morske ribe	79.165	113.092	196.724,83	-	131.150	116
	UKUPNO RIBARSKA PROIZVODNJA	953.536	1.362.194	1.166.600,06			
A/2-6	Nerealizirane potpore iz 2013. godine						
	Zbog administrativnih teškoća			97.104,57			
	Neisplaćene potpore iz 2013.			1.384.207,86			
	Uzgoj morske ribe						
	Ostale nerealizirane potpore iz 2013. g				95.240,00		
	UKUPNO A 2			36.422.660,97	18.904.173,20		

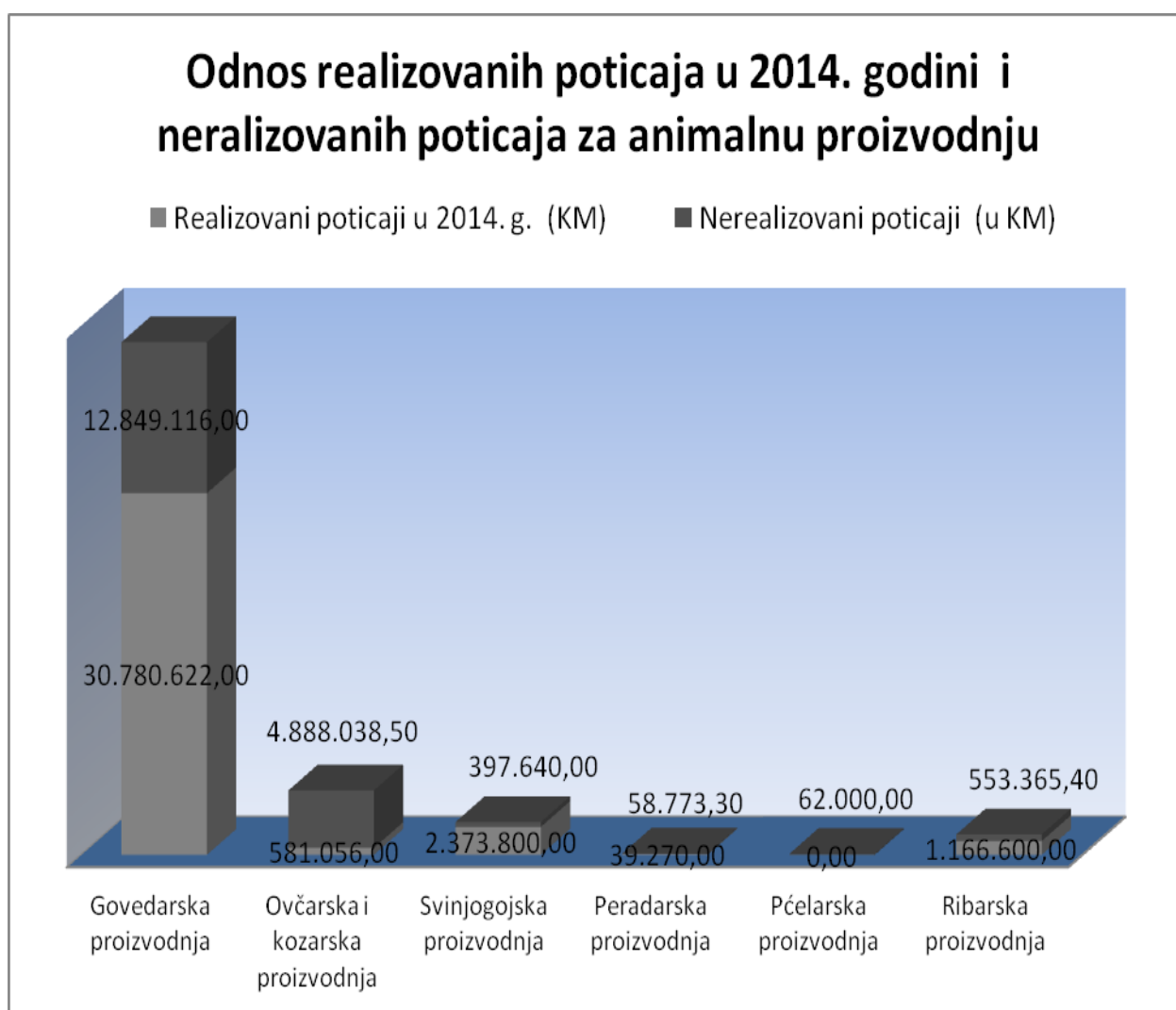
Struktura obračunatih i odobrenih novčanih potpora u animalnoj proizvodnji za 2014. godinu u iznosu od 55.326.834,17 odnosi se na obračunate i realizirane potpore proizvodnjama u iznosu od 36.422.660,97 KM i obračunate i nerealizirane potpore u iznosu 18.904.173,20 KM u 2014. godini.

Programom je utvrđen poticaj za animalnu proizvodnju u iznosu od 36.423.000,00 KM.

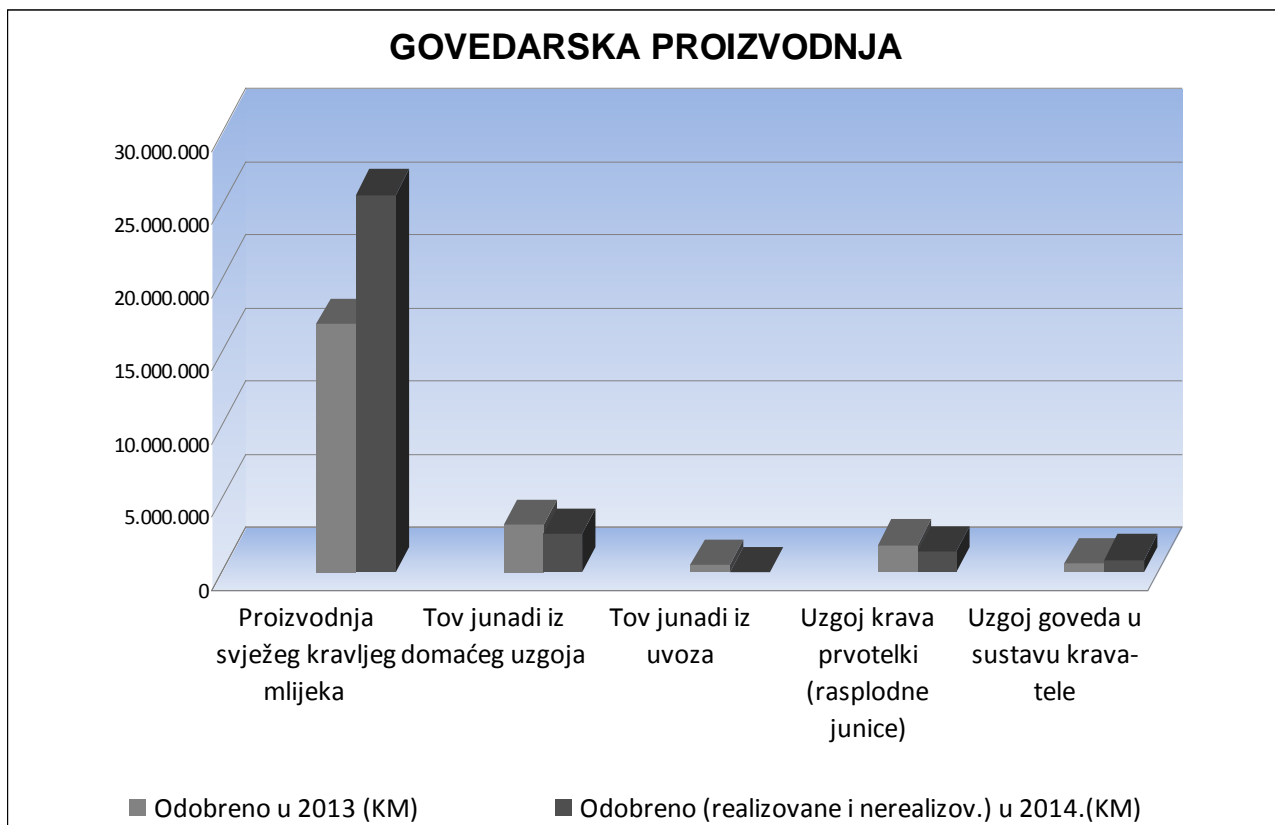
Uzimajući u obzir sve zaprimljene (realizirane i nerealizirane) zahtjeve, poticaji u animalnoj proizvodnji u 2014. godini su prekoračeni za 52 % u odnosu na Programom planirani iznos.

Do prekoračenja planiranog iznosa poticaja u animalnoj proizvodnji došlo je zbog neusklađenog povećanja poticaja po jedinici mjere sa odobrenim sredstvima u Programu za 2014. godinu (npr. poticaj za kravlje mlijeko povećan je u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu sa 0,22 KM/litra na 0,30 KM/litra, a za ovčje i kozje mlijeko sa 0,40 KM/litra na 0,60 KM/litra, poticaj za tov junadi sa 500 KM/grlo na 600 KM/grlo, poticaji za uzgoj morske i slatkovodne ribe sa 0,70KM/kg na 1,5 KM/kg, kao i uvođenje nove mjere za tov janjadi/jaradi).

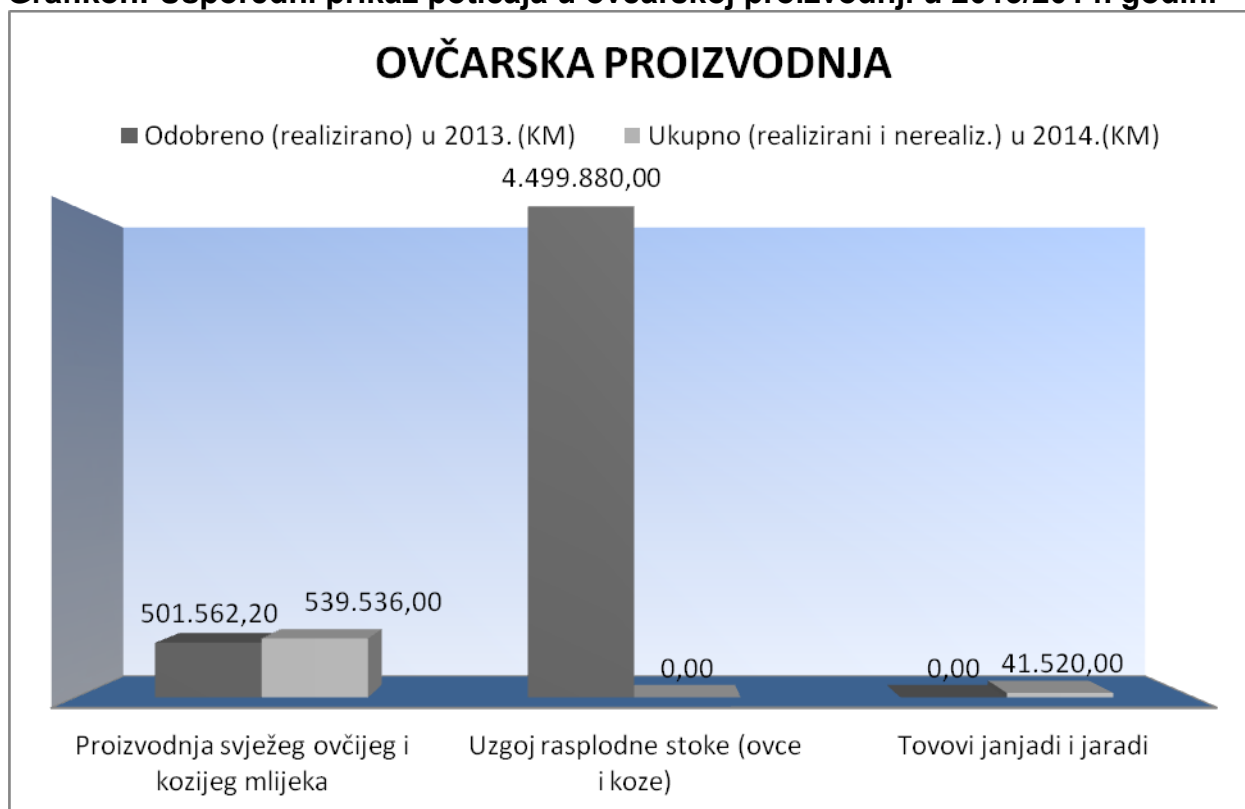
Grafički prikaz odnosa realiziranih i nerealiziranih poticaja u animalnoj proizvodnji za 2014. godinu.

Grafikon: Usporedni prikaz poticaja u govedarskoj proizvodnji u 2013/ 2014. godini

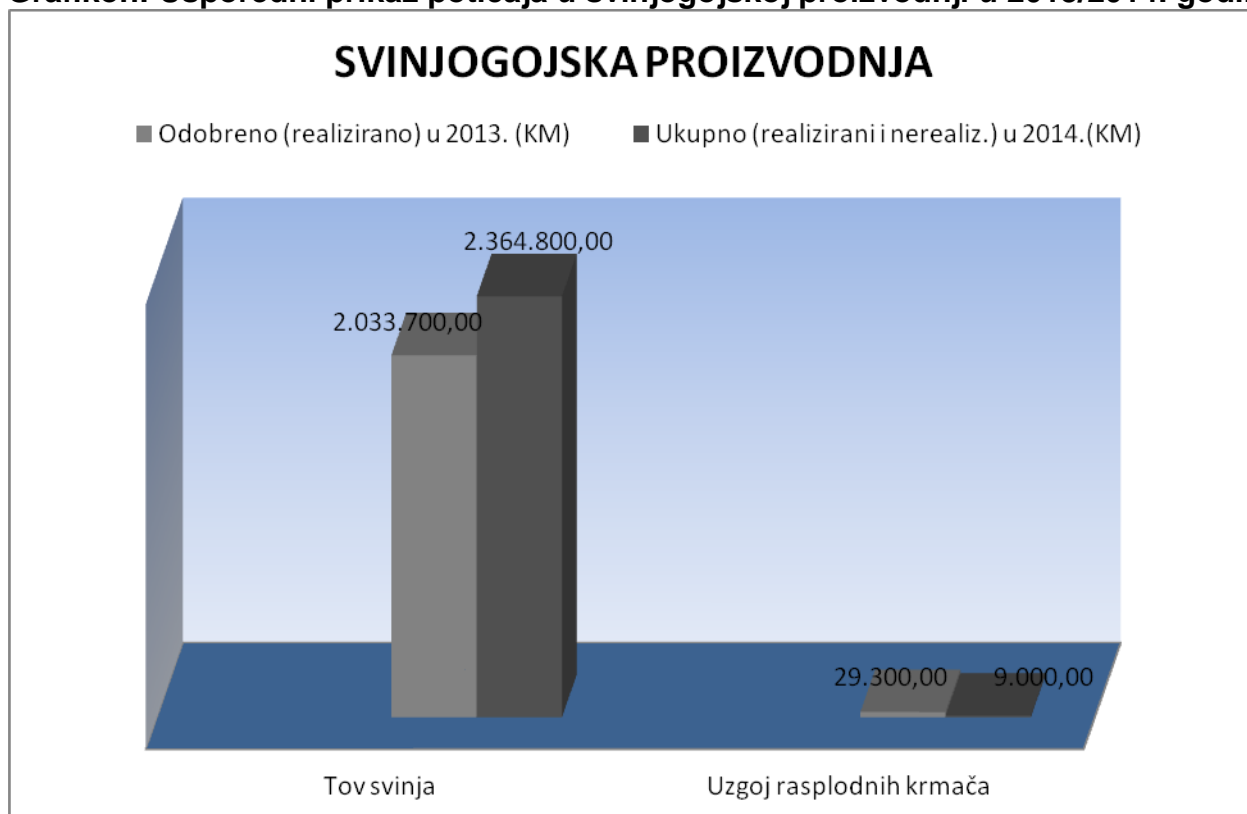

Grafikon: Usporedni prikaz poticaja u ovčarskoj proizvodnji u 2013/2014. godini

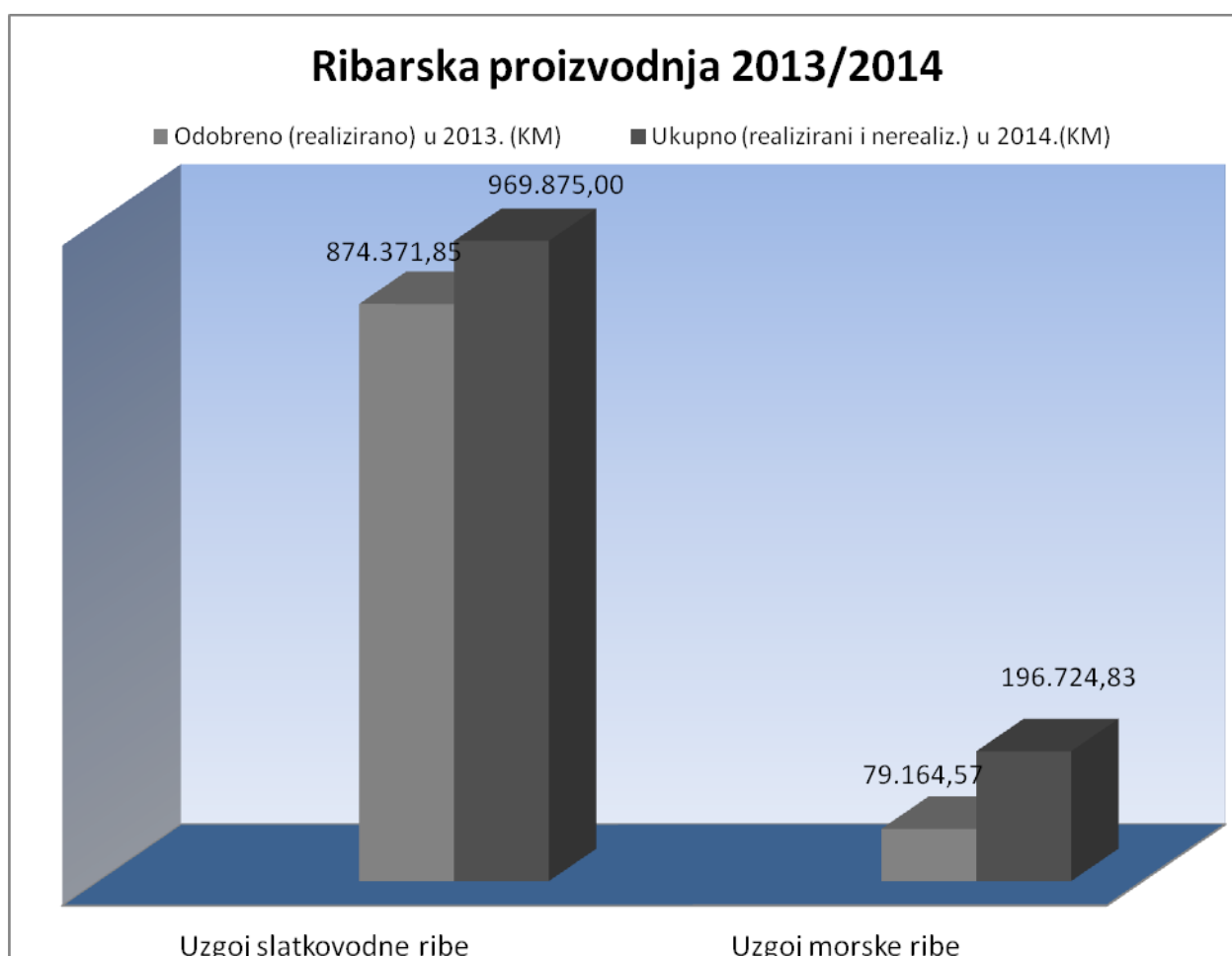

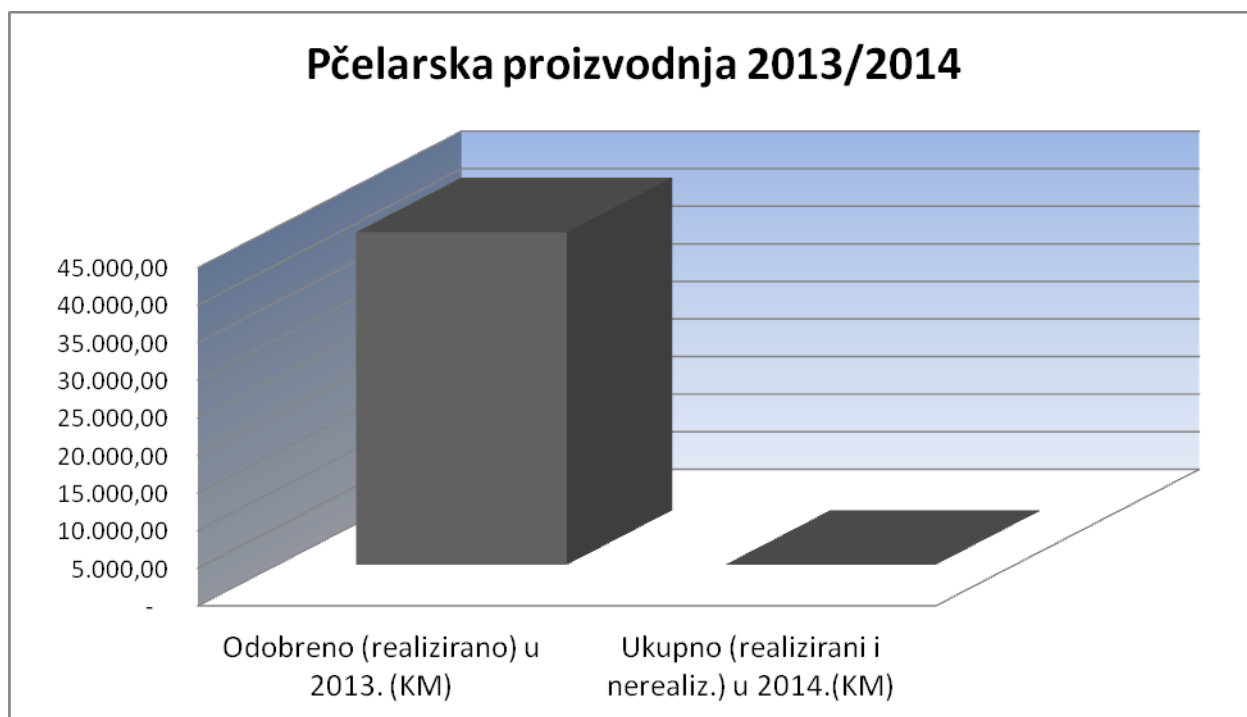
Grafikon: Usporedni prikaz poticaja u svinjogojskoj proizvodnji u 2013/2014. godini:

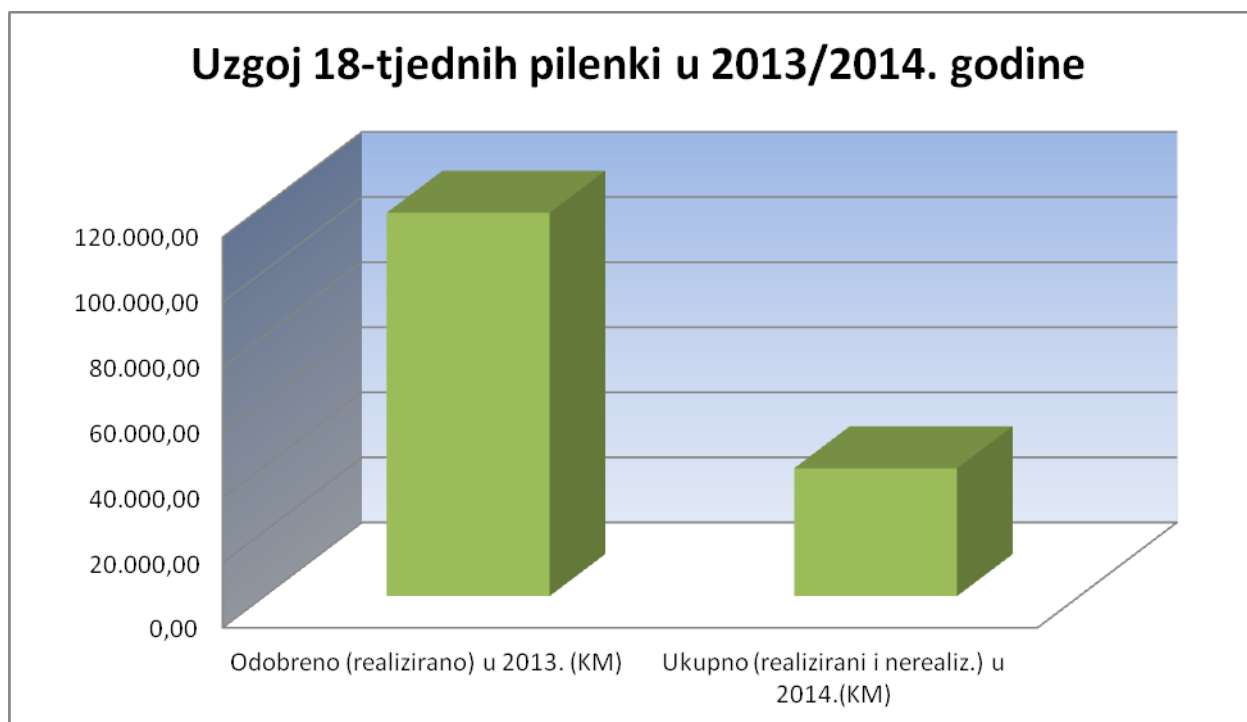
Grafikon: Usporedni prikaz poticaja u ribarskoj proizvodnji u 2013/2014. godini

Grafikon: Usporedni prikaz poticaja u pčelarskoj proizvodnji u 2013/2014.

Grafikon: Usporedni prikaz poticaja u peradarskoj proizvodnji u 2013/2014. godini

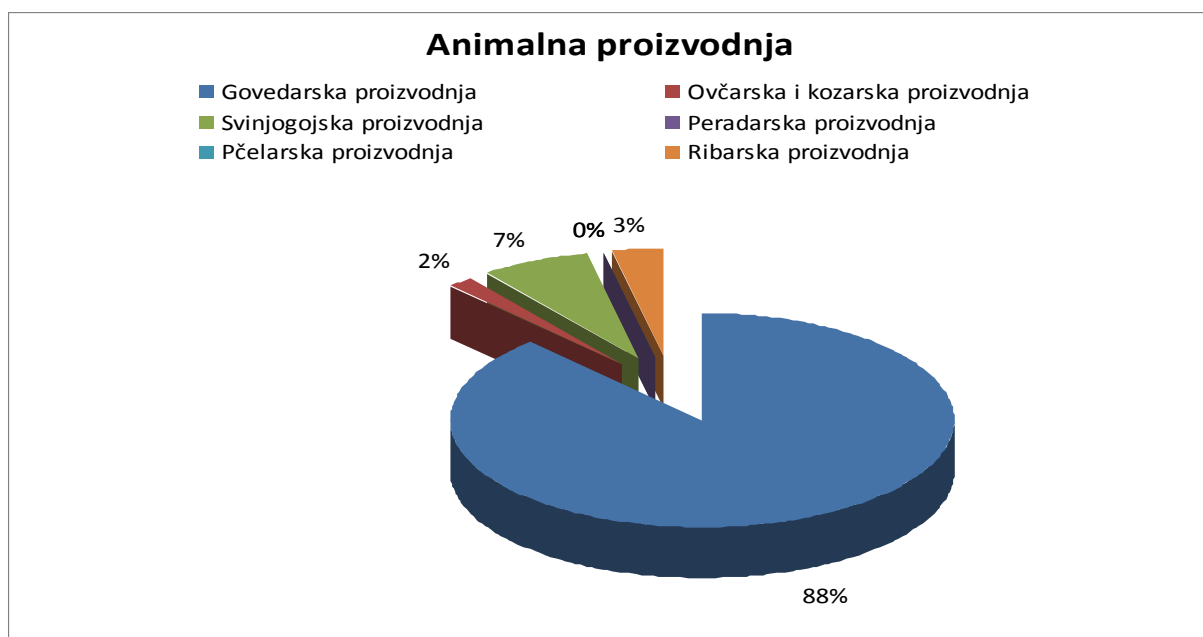

Tabela 29. Indikatori praćenja efekata poticaja u animalnoj proizvodnji izraženi kroz iznos isplaćenih novčanih poticaja po jedinici mjere (litra/grlo/ kljun/ kg/košnica) i ukupne poticane količine po vrsti proizvodnje:

ANIMALNA PROIZVODNJA							
A/2	Br.	Vrsta proizvodnje	KM/jed. mjere u 2013. godini	Ukupne količine u 2013. godini	KM/jed. mjere u 2014. godini	Ukupne količine u 2014. godini	Indeks povećanja proizvodnje 2014 /2013
	1.	Proizvodnja kravljeg mlijeka	0,22	77.147.243,6	0,30	114.480.462,00	148
		Proizvodnja govedeg mesa					
	2.	Tov junadi iz domaćeg uzgoja	500	6.461,0	600	5.553	86
		Uzgoj rasplodne stoke					
	3.	Uzgoj krava prvotelki (rasplodnih junica)	450	4.186,0	600	7.800	186
	4.	Uzgoj goveda u sustavu krava – tele	500	1.186,0	600	2.123	179
A/2-2		Ovčarska i kozarska proizvodnja					
	5.	Proizvodnja svježeg ovčjeg i kozjeg mlijeka	0,40	1.253.905,5	0,60	1.465.825	117
	6.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)	40	112.497,0	40	113.342	101
	7.	Tov janjadi/jaradi iz domaćeg uzgoja	0	0	40	1.398	
A/2-3		Svinjogojska proizvodnja					
	8.	Tov svinja	60	33.895,0	80	33.803	100
	9.	Uzgoj rasplodnih krmača	150	293,0	150	448	153
A/2-4		Peradarska proizvodnja					
	10.	Uzgoj 18-sedmičnih pilenki		392.501,0			

ANIMALNA PROIZVODNJA							
A/2	Br.	Vrsta proizvodnje	KM/jed. mjere u 2013. godini	Ukupne količine u 2013. godini	KM/jed. mjere u 2014. godini	Ukupne količine u 2014. godini	Indeks povećanja proizvodnje 2014 /2013
			0,30		0,30	326.811	83
	11.	Uzgoj pilenki teške roditeljske linije	0	0,00	1,50	0,00	0
	12.	Uzgoj pilenki lake roditeljske linije	0	0,00	1,00	0,00	0
A/2-5		Pčelarska proizvodnja					
	13.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	10	4.426,0	20	3.100,00	70
A/2-6		Ribarska proizvodnja					
	14.	Uzgoj slatkovodne ribe	0,70	1.249.102,6	1,50	1.015.494	82
	15.	Uzgoj morske ribe	0,70	113.092,2	1,50	131.150	116

Grafikon: Indikatori praćenja efekata poticaja u animalnoj proizvodnji izraženi kroz udio učešća pojedinih vrsta poticaja u ukupnoj strukturi poticaja (realiziranih i nerealiziranih) za animalnu proizvodnju u 2014. godini

RURALNI RAZVOJ

Zbog nedostatka novčanih sredstava u 2014. godini u Programu nisu bile uvrštene mjere po modelu Ruralnog razvoja za istu godinu. Sredstava za ruralni razvoj su predviđena za realizaciju preostalih predmeta iz Programa novčanih potpora po modelu Ruralnog razvoja za 2012. g. koji su obuhvaćali investicije iz perioda 01.06.2010.g do 31.12.2011.g.

Tabela 30. NOVČANE POTPORE PO MODELU RURALNOG RAZVOJA

Ruralni razvoj				
D		Vrsta potpore	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
	1.	Nerealizirane potpore u 2012 godini za investicije iz perioda 01.06.2010 god do 31.12.2011. godine	9.500.000,00	9.499.726,74
		UKUPNO D	9.500.000,00	9.499.726,74

Ukupno preostalih nerealiziranih zahtjeva po osnovu Javnog poziva po modelu Ruralnog razvoja za 2012. godine je 676. Od tog broja u 2014. godini je realizirano 256 zahtjeva, s tim da je za 175 zahtjeva izdano rješenje o odobravanju u iznosu od 9.499.726,74 KM, a za 81 zahtjev su izdana rješenja o odbijanju, dok je preostalo još 420 nerealiziranih zahtjeva o čemu će Ministarstvo informirati Vladu Federacije BiH.

Po zaključku Vlade Federacije V. broj: 457/2015 od 14.04.2015. godine vrše se provjere po svim osnovama, tako da je za odobrene zahtjeve u 2014. godini koji su uneseni u trezorsku aplikaciju za plaćanje Federalna uprava za inspekcijske poslove izvršila kontrolu kod 61 klijenata, gdje za 27 klijenata nisu konstatirani nedostaci i nepravilnosti, za 21 klijenta je rješenjima zatražen povrat sredstava, a za 13 klijenata je dostavljena obavijest o nedostacima/nepravilnostima.

OSTALE VRSTE NOVČANIH POTPORA

Ostale vrste potpora obuhvaćaju potpore provođenju određenih mjera strukturne i zemljišne politike, te drugih mjera koje nisu obuhvaćene drugim modelima.

U okviru modela Ostalih vrsta potpora propisane su određene mjere poljoprivredne politike koje imaju za cilj osiguranje stabilnosti cijena osnovnih poljoprivrednih proizvoda kroz potporu proizvodnji orijentiranu izvozu i druge mjere koje reguliraju tržište. Poboljšanjem ambijenta za izvoz i potpora marketingu kao mjere koje su imale za cilj stvaranju povoljnih uvjeta za izvoz i veću sigurnost primarne poljoprivredne proizvodnje.

S obzirom na čestu pojavu poplava i suša u našoj zemlji ovim Programom data je mogućnost poljoprivrednim proizvođačima da osiguraju poljoprivrednu proizvodnju na gospodarstvima na način da se sufinanciraju premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji.

Ministarstvo je nastavilo sa praksom sufinanciranja učešća na gospodarskim manifestacijama iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije, sufinanciranje međunarodnih projekata, naučnih i stručnih skupova, članstvo u SWG, sufinanciranje sudjelovanja na gospodarskim manifestacijama, potpora radu zadružnih saveza i udruženja poljoprivrednika na razini Federacije i BiH, rad Federalnog vijeća za istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području, promocija poljoprivrede - TV emisija „Izazovi poljoprivrede“, kao i financiranje drugih zakonskih obveza od značaja za Federaciju Bosne i Hercegovine.

S obzirom da je veliki broj poljoprivrednih proizvođača u našoj zemlji ostvario značajnu poljoprivrednu proizvodnju, a kao problem za plasman proizvoda na domaćem i inozemnom tržištu mu predstavljaju nedostatak certifikata kojim dokazuje poštivanje

određenih standarda, u Program je uvrštena i mjera sufinansiranja troškova standardizacije proizvoda/proizvodnje.

Tabela 31. Model ostalih vrsta potpore

E		Ostale vrste potpore	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
	1.	Sufinanciranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	95.000,00	76.919,15
	2.1	Sufinanciranje međunarodnih projekata i projekt "Razvoj sustava uzgojnih tovnih rasa u BiH"	380.000,00	380.000,00
	2.2	Članstvo u SWG-u	30.000,00	29.425,46
	2.3	Realizacija novčanih potpora	25.000,00	23.128,42
	2.4	Rad Federalnog vijeća sa istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području	55.000,00	42.387,72
	2.5	Potpore radu Zadružnih saveza	237.500,00	237.500,00
	2.6	Potpore radu saveza i udruženja poljoprivrednika na razini Federacije i BiH	95.000,00	94.989,99
	3.1	Sufinanciranje učešća na gospodarskim manifestacijama	71.250,00	25.789,30
	4.1	Sufinanciranje uvođenja i certifikacije standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	95.000,00	94.859,05
	5.1	Proizvodnja orijentirana izvozu; stvaranje ambijenta za izvoz domaćih polj.-prehramb. Proiz. otkupljenih od domaćih proizvođača	3.705.000,00	3.683.137,62
	5.2.	Promocija poljoprivrede TV emisija "Izazovi poljoprivrede"	150.000,00	150.000,00
		UKUPNO E	4.938.750,00	4.838.136,71

Napomena: Zahtjevi iz modela Ostalih vrsta potpore (podaci iz gornje tabele) su obrađeni i dostavljeni u Federalno ministarstvo financija na plaćanje. Međutim, Vlada Federacije BiH je donijela Zaključak V. broj: 457/2015 od 14.04.2015. godine da Federalna uprava za inspekcijske poslove, Federalno ministarstvo financija, Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH i komisija Ministarstva izvrše dodatnu provjeru dostavljenih zahtjeva na plaćanje, te iz tog razloga se ne može sa sigurnošću reći koliko će biti isplaćenih potpora po ovom osnovu.

Tabela 32. Štete nastale od poplava i klizišta

E/1		Ostale vrste potpore	Planirano prema programu	Odobreno u KM
	1.	Štete nastale od poplava i klizišta radi pokretanja proizvodnje	3.225.250,00	0,00

Nakon katastrofalnih poplava u svibnju 2014. godine na osnovu zaključka Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH broj: 01/14-610/14 od 22.05.2014. godine pristupilo se izmjeni Programa s ciljem saniranja nastalih šteta od poplava. Izmjenom Programa umanjeni su iznosi za 5% sa svih pozicija iz Programa i ta sredstva su usmjerena za realizaciju nove mjere "Štete nastale od poplava i klizišta radi pokretanja proizvodnje" u iznosu od 3.225.250 KM. Zaprimito je 1.028 zahtjeva za navedenu mjeru. S obzirom na

kratak rok i veliki broj nepotpunih zahtjeva, kao i iz drugih objektivnih razloga (kraj proračunske godine) ova mjera nije realizirana.

		Rad Federalnog vijeća sa istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području	0,00	0,00	0,00	42.387,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	42.387,72
		Potpora radu Zadružnih saveza	0,00	0,00	0,00	237.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	237.500,00
		Potpora radu saveza i udruženja poljoprivrednika na razini Federacije i BiH	0,00	0,00	20.747,75	60.332,30	0,00	0,00	0,00	0,00	13.909,94	0,00	94.989,99
	3	Sufinanciranje učešća na gospodarskim manifestacijama	0,00	0,00	3.190,12	9.973,93	0,00	0,00	11.199,50	1.425,75	0,00	0,00	25.789,30
	4	Certifikacija u poljop. i preh. industriji											
		Sufinanciranje uvođenja i certifikacije standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	0,00	0,00	32.974,21	27.728,93	0,00	2.544,69	8.406,81	2.806,91	397,50	20.000,00	94.859,05
		Mjere potpore prodaje, pot.i posebne interv. mjere, mjere potpore ulasku dom. proiz. u trgovačke centre											
	5	Proizvodnja orjenti. izvozu; stvaranje ambijenta za izvoz domaćih polj. prehrambenih proizvoda otkupljenih od dom. proizv.	0,00	0,00	482.453,70	1.724.236,43	0,00	446.853,10	350.865,15	0,00	0,00	678.729,24	3.683.137,62
		Promocija poljoprivrede TV emisija "Izazovi poljoprivrede"	0,00	0,00	0,00	150.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	150.000,00

	Svega E	0,00	360.000,00	539.365,78	2.339.218,27	28.633,85	449.397,79	404.251,69	4.232,66	14.307,44	698.729,24	4.838.136,72
--	----------------	-------------	-------------------	-------------------	---------------------	------------------	-------------------	-------------------	-----------------	------------------	-------------------	---------------------

Tablica 7. Ponovljeni postupci po žalbama i sudskim presudama

F		BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
1.	Novčane potpore - ostvareno pravo u ponovljenim postupcima po pravomoćnim sudskim presudama i po provedenim drugostupanjskim rješenjima Federalnog ministarstva	0,00	19.026,79	97.882,10	0,00	0,00	153.346,08	185.671,50	5.172,00	67.398,56	271.300,58	799.797,61
	Svega F	0,00	19.026,79	97.882,10	0,00	0,00	153.346,08	185.671,50	5.172,00	67.398,56	271.300,58	799.797,61

Tablica 8. Pričuve

G		BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
1.	Rezerve											
	Svega G	0,00	0,00	0,00	420.000,00	0,00	30.000,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
	UKUPNO (A1+A2+2a+E+F+G)	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	UKUPNO (A1+A2+2a+E+F+G)	26.134,8	9.345.554,21	4.523.319,81	4.899.052,56	2.338.603,03	5.941.369,87	10.859.856,21	11.544.071,83	6.334.622,75	5.159.936,34	60.972.521,41
	POSTOTNO UDIO	0,04%	15,33%	7,42%	8,03%	3,84%	9,74%	17,81%	18,93%	10,39%	8,46%	100,00%

Ponovljeni postupci po žalbama i sudskim presudama

E/1		Ostale vrste potpora	Planirano prema programu	Odobreno u KM
	1.	Novčane potpore - ostvareno pravo u ponovljenim postupcima po pravomoćnim sudskim presudama i po provedenim drugostupanjskim rješenjima Federalnog ministarstva	800.000,00	799.797,61

Po zaključku Vlade Federacije V. broj: 457/2015 od 14.04.2015. godine u toku je provjera predmeta klijenata po svim osnovama pa i ovom sa ciljem utvrđivanja stvarnih potencijalnih obveza i dugovanja zaključno sa 31.03.2015.godine, a o čemu ćemo izvijestiti Vladu Federacije BiH.

KONTROLE NOVČANIH POTPORA U 2014. GODINI

U 2014. godini izvršena je kontrola od strane Timova za kontrolu FMPVŠ-a ukupno 258 zahtjeva na terenu, od čega je u animalnoj proizvodnji 203 kontrole, u biljnoj proizvodnji 9 zahtjeva, kontrola po modelu ruralnog razvitka 3 zahtjeva, kontrole za ostale potpore 17 i sudske presude 26 zahtjeva.

ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI

Pregled kapaciteta i njihova iskorištenost u pojedinim granama prehrambene industrije

Kapaciteti pogona za prehrambenu industriju u Federaciji Bosne i Hercegovine su zadnjih godina na istoj razini, izuzev kapaciteta za proizvodnju bezalkoholnih pića koji su neznatno povećani u odnosu na 2013.godinu.

Tabela 33. Pregled kapaciteta i njihova iskorištenost u prehrambenoj industriji u Federaciji BiH

Grana prehrambene industrije	Jed. mjere	Proizvodnja u 2014.	Kapacitet /godišnji	Iskorišten. kapaciteta
Mlinska industrija	t	141.145	397.500	35,51%
Prerada mlijeka	000 lit	174.398	332.000	52,53%
Prerada mesa	t	45.169	169.000	26,73%
Prerada voća i povrća	t	6.610	16.400	40,30%
Proizvodnja keksa i vafla	t	5.455	28.100	19,41%
Proizvodnja piva	hl	369.999	1.500.000	24,67%
Proizvodnja mineralne vode	000 lit	58.828	420.000	14,01%
Proizvodnja bezalkoholnih pića	000 lit	195.482	328.600	62,94%
Proizvodnja vina	000 lit	2.147	26.400	8,13%
Proizvodnja cigareta	t	2.410	7.000	34,43%

Podaci o proizvodnji u 2014.godini – Izvor: Federalni zavod za statistiku

Podaci o kapacitetima: FMPVŠ-Odsjek za prehrambenu industriju

Iz tabele 1. može se uočiti da je iskorištenost kapaciteta u prehrambenoj industriji ispod 50%, izuzimajući proizvodnju bezalkoholnih pića kod koje je iskorištenost kapaciteta 62,94% i prerade mlijeka gdje je iskorištenost kapaciteta 52,53%.

Najniža iskorištenost kapaciteta se bilježi kod proizvodnje vina i iznosi 8,13% u odnosu na 2013.godinu kada je iznosila 13,22%. Međutim, podaci o ostvarenoj proizvodnji kojima raspolaže Federalni zavod za statistiku po svim granama prehrambene industrije, odnosi se na manji broj subjekata i nisu relevantan pokazatelj ukupno ostvarene proizvodnje u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Prikazani podaci u tabeli 1. o kapacitetima i njihovoj iskorištenosti su podaci Odsjeka za prehrambenu industriju koji su najvećim dijelom prikupljeni na osnovu Upitnika o poslovanju koji se proizvođačima u prehrambenoj industriji dostavljaju svake godine. Isti se trebaju uzeti sa rezervom obzirom da ne postoji zakonska obveza da nam privredna društva dostavljaju tu vrstu podataka.

Bez obzira na navedeno, činjenica je da je iskorištenost domaćih kapaciteta u prehrambenoj industriji u Federaciji Bosne i Hercegovine niska.

Tabela 34. Pregled domaćih i uvoznih sirovina za pojedine grupe prehrambenih proizvoda

Proizvod	Domaća sirovina	Uvozna sirovina	Pakovanje
Brašno, hljeb, peciva, kolači, keksi	Pšenica, voće za kolače	Pšenica, kvasac, aditivi, šećer, čvrste biljne masnoće, aditivi	Kese, karton (veći dio domaća proizvodnja)
Mlijeko i mliječni proizvodi	Sirovo mlijeko	Aditivi, kulture bakterija, prerađeno voće za voćne jogurte	Tetra Pack, plastične posude, staklo (uvoz)
Meso, mesni proizvodi, riba, jaja	Meso, riba, jaja,	Meso za preradu, puretina, začini za preradu, aditivi, šećer	Karton (domaća proizvodnja), plastika za vakumiranje i karton za jaja (uvoz)
Prerada voća i povrća	Sirovo voće i povrće, sol, ocat	Šećer, ocat, aditivi, voće i povrće	Konzerve, staklo (uvoz)
Pivo, vino, jaka alkoholna pića	Grožđe i ostalo voće, ječam	Hmelj, aditivi, slad, grožđe	Plastične i staklene boce, krunski čepovi, plutani čepovi (uvoz)
Bezalkoholna pića	Voda	Arome, aditivi, voćne baze	Boce, Tetra Pack

Tabela 35. Proizvodnja, uvoz, izvoz i pokrivenost uvoza izvozom pojedinih prehrambenih proizvoda u Federaciji BiH u 2014. godine

Proizvod	Proizvodnja (kg/lit)	Uvoz (KM)	Izvoz (KM)	Pokrivenost uvoza izvozom
Mlijeko i vrhnje	102.079.378	21.350.921	30.334.089	142,07
Sir	3.309.578	52.248.036	2.251.256	4,31
Maslac	214.377	18.480.722	806.056	4,36
Brašno (pšenično)	141.000.000	15.916.750	4.342.207	27,28
Čokolada	612.953	86.465.243	4.165.285	4,82
Tjestenina	2.189.606	12.419.573	2.875.004	23,15
Pivo	36.999.866	89.426.902	802.394	0,90
Vino	2.147.134	13.361.192	4.589.271	34,35
Mineralne vode	58.827.641	13.955.652	2.974.209	21,31
Bezalkoholna pića	195.481.888	84.572.498	21.017.463	24,85
Meso-govedina	4.649.630	101.556.628	5.683.021	5,60
Meso - svinjetina	*	25.018.487	0	0,00
Meso - peradi	1.568.613	24.624.194	8.703.707	35,35
Rajčica pire	30.963	3.691.504	18.322	0,50
Voćni sokovi	4.604.771	5.767.735	106.282	1,84
Džem, marmelada	718.743	2.640.552	1.145.862	43,39
Cigarete (mil. kom)	2.410	58.483.548	13.582.154	23,22

Iz prethodne tabele može se vidjeti da je jedino u oblasti mlijeka i vrhnja bio veći izvoz u odnosu na uvoz (pokrivenost uvoza izvozom je 142).

Posebnu pažnju treba obratiti na negativan trend uvoza bezalkoholnih pića (84, 5 miliona KM) iako imamo vlastite kapacitete za proizvodnju čija je iskorištenost samo 60%, zatim u proizvodnji piva – iskorištenost kapaciteta naših pivara je samo 24%.

VANJSKO-TRGOVINSKA RAZMJENA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

Tabela 36. Ukupan izvoz i uvoz poljoprivrednih proizvoda u Bosnu i Hercegovinu i Federaciju BiH

IZVOZ U 2014.g.

Tarifni broj	Proizvod	Ukupno iz F BiH u 2014.		Ukupno iz BiH u 2014.	
		kg	KM	kg	KM
01	Žive životinje	141.004,90	1.285.841,86	1.394.757,90	5.242.647,37
02	Meso i drugi klaoničarski proizvodi	4.365.969,05	15.681.839,94	5.406.368,56	20.130.194,54
03	Ribe, ljuskavci, mekušci i ostali vodeni beskičmenjaci	670.297,25	3.751.265,95	2.543.379,42	18.901.883,50

04	Mlijeko i mliječni proizvodi; jaja peradi i ptičja jaja; prirodni med, jestivi proizvodi životinjskog podrijetla koji nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu	33.437.519,70	40.391.681,03	61.118.014,28	71.094.876,27
0504	Proizvodi životinjskog podrijetla, crijeva, mjehuri, želuci (osim ribljih), smrznuti, svježi, soljeni	0	0	0	0
06	Živo drveće i druge biljke; lukovice, korijenje i sl. rezano cvijeće i ukrasno lišće	329.455,88	2.399.686,32	687.524,88	3.828.615,94
07	Jestivo povrće, korijenje i gomolji	7.216.771,13	14.090.761,93	10.432.733,45	28.684.317,74
08	Jestivo voće i orašasti plodovi; kore agruma, dinja i lubenica	13.379.624,51	39.472.286,97	28.227.755,59	63.654.396,60
09	Kava, čaj, mate-čaj, začini	924.050,01	6.449.149,85	1.517.077,90	8.923.060,00
10	Žitarice	548.649,00	648.287,91	84.385.244,25	36.615.484,06
11	Proizvodi mlinске industrije; slad; škrob, inulin; pšenični gluten	6.334.895,60	4.780.183,38	11.368.623,40	7.653.087,45
12	Uljano sjemenje i plodovi; razno zrnje, sjemenje i plodovi, industrijsko ljekovito bilje; slama i stočna hrana	689.396,56	4.558.663,74	4.673.416,90	9.471.790,86
1302 20	Šelak, gume, smole i ostali biljni sokovi i ekstrakti			11,50	316,00
1501	Svinjska mast (uključujući salo) i mast peradi	0	0	0	0
1502	Masti od goveda i ovaca	0	0	0	0
1503	Stearin od svinjske masti, ulje od svinjske masti, oleostearin, oleo-ulje i ulje od loja, neemulgirani, nemiješani ili na drugi način pripremljeni	0	0	0	0
1504	Masti i ulja i njihove frakcije, od riba ili morskih sisavaca, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani	0	0	0	0
1507	Sojino ulje i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali kemijski nemodificirani	22.080,00	37.138,86	1.004.778,12	1.646.443,25
1508	Ulje od kikirikija i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali kemijski nemodificirani	0	0	0	0
1509	Maslinovo ulje (dobiveno mehaničkim postupkom) i njegove frakcije rafinirani ili nerafinirani, ali kemijski ne modifіcirani	6,00	113,74	1.856,00	15.209,09
1510	Maslinova ulja ostala, dobivena solventnom ekstrakcijom i njihove frakcije, rafinirana ili nerafinirana, ali kemijski nemodificirana, uključujući mješavine tih ulja ili frakcija s uljima			8.309,95	39.566,35
1511	Palmino ulje i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali kemijski modifіcirani			9.100,00	18.179,43

1512	Ulje od sjemena suncokreta, šafranike i pamuka i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali kemijski nemodificirani	99.800,23	175.317,06	50.335.663,23	85.125.577,00
1513	Ulje od kokosovog oraha (kopre), palmine jezgre, (koštice) ili «babassu» ulje i njihove frakcije, rafinirane ili nerafinirane, ali kemijski nemodificirane	28,00	1.411,88	3.228,00	9.861,06
1514	Ulje od repice ili ulje od ogrštice i njihove frakcije, rafinirane ili nerafinirane, ali kemijski nemod.			2.812.585,60	4.515.002,32
1515	Ostale biljne masti i ulja, nehlapivi (uključujući jojoba ulje) i njihove frakcije, rafinirani ili nerafinirani	1.094,11	41.284,76	1.118,63	43.661,08
1516	Mast i ulja životinjskog i biljnog podrijetla i njihove frakcije, djelomično ili potpuno hidrogenizirani, estreficirani, re-estricirani ili elaidizirani, bez obzira jesu li rafinirani ili nerafinirani, dalje nepripremljenim			7.200,00	18.405,13
1517	Margarin, jestive mješavine ili preparati masti ili ulja životinjskog ili biljnog podrijetla ili od frakcija različitih masti i ulja iz ovog poglavlja, osim jestivih masti ili ulja i njihovih frakcija iz tar. broja 15.16	1.380,00	2.998,96	976.973,45	1.573.817,40
1518	Životinjske ili biljne masti i ulja i njihove frakcije, kuhani, oksidirani, ...			285.136,00	329.875,91
1522	Degras; ostaci dobiveni pri preradi masnih tvari i voskova životinjskog ili biljnog podrijetla			163.757,00	8.703,38
16	Prerađevine od mesa, riba, ljuskavaca, mekušaca ili drugih vodenih beskičmenjaka	5.929.891,42	44.158.561,73	6.502.935,19	48.195.908,46
1701	Šećer od šećerne trske i šećerne repe i kemijski čista saharoza u krutom stanju	111.511,30	277.296,98	10.009.984,03	8.600.960,44
1702	Ostali šećeri, uključujući kemijski čistu laktozu, maltozu, glukozu i fruktozu u krutom stanju;	1.553,04	9.065,65	25.654.886,92	25.527.853,40
1703	Melase dobivene pri ekstrakciji ili rafiniranju šećera			2.132.219,00	626.707,67
1801	Kakao u zrnju, cijeli ili lomljeni, sirovi ili prženi	23.936,00	125.931,66	23.936,00	125.931,66
1802	Ljuske, kore, opne i ostali otpaci od kakaa	0	0	0	0
20	Proizvodi od voća, povrća, orašastih plodova i ostalih dijelova biljaka	2.013.338,51	7.135.754,36	6.211.185,44	17.540.404,87
2106	Prehrambeni proizvodi što nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu	2.857.182,48	10.856.486,02	11.716.455,21	24.537.544,72
2106 90	Ostalo	2.854.649,16	10.779.192,62	11.713.221,89	24.457.513,16

2204	Vino od svježeg grožđa, uključujući pojačana vina; mošt od grožđa	2.125.626,58	4.589.721,47	2.269.775,95	5.392.263,25
2206	Ostala fermentirana pića (npr. jabukovača, kruškovača, medovina)	2.498,98	36.003,37	130.538,50	110.512,95
2207	Nedenaturirani etilni alkohol alkoholne jakosti 80 % volumena ili jači; etilni alkohol	37,00	171,13	37.377,00	15.716,22
2208	Nedenaturirani etilni alkohol jakosti manje od 80 % volumena, rakije, likeri i ostala alk. pića	43.938,84	548.053,14	899.490,61	6.199.653,68
2208 20	Alkoholna pića dobivena destilacijom vina, kljuka ili komine od grožđa	21.878,20	154.981,07	21.894,40	155.161,78
2208 30	Viski	3.219,25	158.508,75	3.219,25	158.508,75
2208 40	Rum i tafija	286,25	7.958,78	19.014,25	52.125,37
2208 50	Džin i klekovača	439,00	14.520,83	5.726,54	28.346,61
2208 60	Votka	3.994,60	38.977,12	13.473,60	69.320,44
2208 90	Ostalo	11.800,17	121.214,48	534.232,42	4.700.418,61
2209	Ocat i nadomjesci octa dobiveni od octene kiseline	168,00	912,59	360,00	1.517,17
23	Ostaci i otpaci prehrambene ind., pripremljena životinjska hrana	908.121,11	932.242,88	38.959.882,36	20.268.345,85
2401	Duhan sirovi ili neprerađeni; duhanski otpaci	905.560,00	2.165.771,02	977.067,95	2.209.153,03

UVOZ U 2014.g.

Tarifni broj	Proizvod	Ukupno u F BiH u 2014.		Ukupno u BiH u 2014.	
		kg	KM	kg	KM
01	Žive životinje	10.271.818,67	44.261.717,22	13.817.726,77	65.059.798,32
02	Meso i drugi klaoničarski proizvodi	42.897.956,87	164.862.888,74	57.071.816,46	227.050.260,73
03	Ribe, ljuskavci, mekušci i ostali vodeni beskičmenjaci	3.486.655,26	11.594.257,06	7.198.885,66	25.788.995,13
04	Mlijeko i mliječni proizvodi; jaja peradi i ptičja jaja; prirodni med, jestivi proizvodi životinjskog podrijetla koji nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu	44.036.140,18	130.950.728,04	47.264.773,40	141.965.816,56
0504	Proizvodi životinjskog podrijetla, crijeva, mgehuri, želuci (osim ribljih), smrznuti, svježi, soljeni	64.936,13	340.842,59	88.983,13	839.165,02
06	Živo drveće i druge biljke; lukovice, korijenje i sl. rezano cvijeće i ukrasno lišće	7.948.928,57	9.657.754,88	14.865.625,91	15.690.879,01
07	Jestivo povrće, korijenje i gomolji	52.337.267,49	51.887.624,42	81.914.360,56	74.041.355,64
08	Jestivo voće i orašasti plodovi; kore agruma, dinja i lubenica	111.560.261,89	99.453.089,85	155.892.560,71	128.527.155,90

09	Kava, čaj, mate-čaj, začini	16.285.022,50	68.041.627,93	22.963.176,18	95.122.739,03
10	Žitarice	265.148.114,61	104.401.589,90	666.700.305,43	250.346.619,13
11	Proizvodi mlinске industrije; slad; škrob, inulin; pšenični gluten	43.135.001,78	26.013.641,17	83.388.994,41	48.621.246,48
12	Ulјano sjemenje i plodovi; razno zrnje, sjemenje i plodovi, industrijsko ljekovito bilje; slama i stočna hrana	2.956.369,98	13.494.276,34	101.622.558,65	81.411.009,38
1302 20	Šelak, gume, smole i ostali biljni sokovi i ekstrakti	18.875,40	323.393,70	24.200,40	447.621,55
1501	Svinjska mast (uključujući salo) i mast peradi	7.399,50	16.800,73	77.641,32	194.628,51
1502	Masti od goveda i ovaca	947.443,34	1.216.827,39	970.127,34	1.249.376,03
1503	Stearin od svinjske masti, ulje od svinjske masti, oleostearin, oleo-ulje i ulje od loja, neemulgirani, nemiješani ili na drugi način pripremljeni	0	0	0	0
1504	Masti i ulja i njihove frakcije, od riba ili morskih sisavaca, rafinirani ili nerafinirani, ali kemijski nemodificirani	53.141,02	451.093,50	53.142,42	451.243,43
1507	Sojino ulje i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali kemijski nemodificirani	228.111,94	353.558,60	2.672.469,72	3.388.778,90
1508	Ulje od kikirikija i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali kemijski nemodificirani	810,32	3.938,98	815,32	3.995,30
1509	Maslinovo ulje (dobiveno mehaničkim postupkom) i njegove frakcije rafinirani ili nerafinirani, ali kemijski ne modificirani	595.661,66	3.263.834,24	611.060,25	3.395.994,78
1510	Maslinova ulja ostala, dobivena solventnom ekstrakcijom i njihove frakcije, rafinirana ili nerafinirana, ali kemijski nemodificirana, uključujući mješavine tih ulja ili frakcija s uljima	388.431,22	1.653.944,81	419.552,17	1.776.841,99
1511	Palmino ulje i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali kemijski modificirani	2.641.943,33	4.311.822,86	3.793.082,46	6.344.244,43
1512	Ulje od sjemena suncokreta, šafranike i pamuka i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali kemijski nemodificirani	24.715.546,61	42.958.739,70	67.434.672,13	100.770.257,39
1513	Ulje od kokosovog oraha (kopre), palmine jezgre, (koštice) ili «babassu» ulje i njihove frakcije, rafinirane ili nerafinirane, ali kemijski nemodificirane	43.634,87	129.699,68	49.807,61	158.054,34
1514	Ulje od repice ili ulje od ogrštice i njihove frakcije, rafinirane ili nerafinirane, ali kemijski nemod.	38.833,67	108.898,43	65.055,46	153.788,17
1515	Ostale biljne masti i ulja, nehlapivi (uključujući jojoba ulje) i njihove frakcije, rafinirani ili	136.607,48	864.077,36	148.341,07	1.125.457,91

	nerafinirani				
1516	Mast i ulja životinjskog i biljnog podrijetla i njihove frakcije, djelomično ili potpuno hidrogenizirani, estreficirani, re-estricirani ili elaidizirani, bez obzira jesu li rafinirani ili nerafinirani, dalje nepripremljenim	1.969.490,99	4.944.737,89	3.247.280,91	7.794.949,39
1517	Margarin, jestive mješavine ili preparati masti ili ulja životinjskog ili biljnog podrijetla ili od frakcija različitih masti i ulja iz ovog poglavlja, osim jestivih masti ili ulja i njihovih frakcija iz tar. broja 15.16	6.353.011,43	16.158.694,68	8.941.086,92	22.576.629,70
1518	Životinjske ili biljne masti i ulja i njihove frakcije, kuhani, oksidirani, ...	13.294,00	82.326,66	512.738,90	832.144,73
1522	Degras; ostaci dobiveni pri preradi masnih tvari i voskova životinjskog ili biljnog podrijetla			140.340,00	75.266,40
16	Prerađevine od mesa, riba, ljuskavaca, mekušaca ili drugih vodenih beskičmenjaka	8.604.276,88	50.960.319,01	16.653.855,65	96.841.218,26
1701	Šećer od šećerne trske i šećerne repe i kemijski čista saharoza u krutom stanju	15.262.487,33	13.173.588,93	126.368.500,44	87.961.684,05
1702	Ostali šećeri, uključujući kemijski čistu laktozu, maltozu, glukozu i fruktozu u krutom stanju;	4.093.434,71	3.507.305,94	25.232.019,38	19.934.929,39
1703	Melase dobivene pri ekstrakciji ili rafiniranju šećera	10.146,99	17.373,95	11.543,05	20.770,43
1801	Kakao u znu, cijeli ili lomljeni, sirovi ili prženi	214.847,35	1.017.336,32	214.859,15	1.017.632,45
1802	Ljuske, kore, opne i ostali otpaci od kakaa			11.540,00	1.747,63
20	Proizvodi od voća, povrća, orašastih plodova i ostalih dijelova biljaka	15.553.379,89	38.357.269,36	25.055.010,43	64.606.480,86
2106	Prehrambeni proizvodi što nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu	11.992.336,26	95.482.628,38	15.012.264,29	121.012.160,75
2106 90	Ostalo	11.653.103,64	93.335.882,83	14.525.290,71	118.087.639,34
2204	Vino od svježeg grožđa, uključujući pojačana vina; mošt od grožđa	3.422.147,00	13.361.192,52	6.529.526,50	22.068.522,21
2206	Ostala fermentirana pića (npr. jabukovača, kruškovača, medovina)	2.236.187,89	2.877.216,08	3.396.501,00	4.595.759,50
2207	Nedenaturirani etilni alkohol alkoholne jakosti 80 % volumena ili jači; etilni alkohol	83.685,36	191.992,63	228.981,17	446.382,47
2208	Nedenaturirani etilni alkohol jakosti manje od 80 % volumena, rakije, liker i ostala alk. pića	1.132.244,24	5.118.663,35	1.676.735,41	10.110.548,33
2208 20	Alkoholna pića dobivena destilacijom vina, kljuka ili komine od grožđa	54.496,46	215.348,89	133.477,07	752.950,82

2208 30	Viski	8.386,93	126.401,18	12.538,73	173.579,34
2208 40	Rum i tafija	28.428,64	109.648,37	30.528,44	127.532,56
2208 50	Džin i klekovača	3.311,02	12.515,88	5.528,97	23.246,40
2208 60	Votka	100.011,38	324.667,07	136.392,78	586.971,03
2208 90	Ostalo	347.943,11	1.984.053,42	615.795,84	5.330.802,57
2209	Ocat i nadomjesci octa dobiveni od octene kiseline	1.515.761,83	1.384.876,69	2.179.904,80	1.772.831,02
23	Ostaci i otpaci prehrambene ind., pripremljena životinjska hrana	105.928.263,58	76.733.981,71	276.167.079,51	194.046.264,07
2401	Duhan sirovi ili neprerađeni; duhanski otpaci	1.286.150,40	5.233.618,21	1.362.618,38	5.604.124,13

Pregled ukupno odobrenih novčanih potpora iz Programa u 2014.godini

Programom za 2014. godinu planirana su novčana sredstva za poticaje poljoprivredi u iznosu od **64.300.000,00 KM**.

Novčane potpore su realizirane u iznosu od **60.972.521,41 KM** odnosno **94,83%** od planiranih sredstava (**64.300.000,00**) **KM**, ukoliko svi zahtjevi koji su obrađeni i poslani na plaćanje, a predmet su provjera budu isplaćeni.

Tabela 37. Struktura ukupno odobrenih novčanih potpora u 2014.g.

Odobrene potpore za 2014.g.	Iznos (KM)	Udio %
Biljna proizvodnja	8.912.199,38	14,62%
Animalna proizvodnja	36.422.660,97	59,74%
Ruralni razvoj	9.499.726,74	15,58%
Ostale novčane potpore	4.838.136,71	7,93%
Ponovljeni postupci po žalbama i sudskim presudama	799.797,61	1,31%
Pričuve	500.000,00	0,82%
UKUPNO	60.972.521,41	100,00%

Registar poljoprivrednih gospodarstava i registar klijenata

Registar poljoprivrednih gospodarstava i Registar klijenata (RPG i RK) u BiH se razvijaju uz osiguranje njihove povezanosti sa drugim registrima koji čine poljoprivredni informacijski sustav u BiH.

U toku 2014. godine radilo se na razvoju RPG i RK i na povezivanju istog sa Registrom životinja i Registrom proizvođača, prerađivača, uvoznika i distributera biljki,

biljnih proizvoda i reguliranih objekata (FITOREGISTAR). Upis u Fitoregistar je započeo u 2013.godini i nastavljen je u 2014.godini.

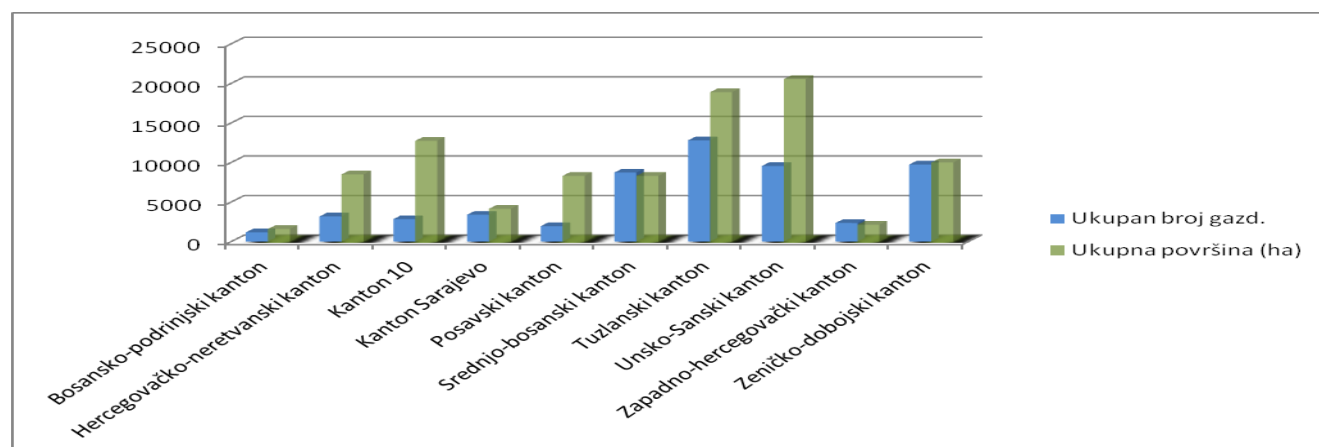
Planirano je da vinogradarski i vinarski registar budu u okviru RPG i RK gdje će se klijenti upisivati u općinskim organima.

Registar poljoprivrednih gospodarstava i Registar klijenata u 2014. godini u Federaciji BiH koristi se već pune četiri godine. Do 31.12.2014. godine ukupno je registrirano 57.857 klijenata od čega sa statusom gospodarstva 55.793, porodičnih gospodarstava 54.518 i gospodarstava pravnih subjekata 1.275. Ukupno je evidentirano 117.218 osoba (članovi + nositelji) u porodičnim poljoprivrednim gospodarstvima uz 15.897 uposlenika u pravnim subjektima. Ukupna površina obradivog poljoprivrednog zemljišta prijavljenog na gospodarstvima u Federaciji iz RPG i RK iznosi 95.255,14 ha.

Registracija i ažuriranje se provodi redovno u svih 79 općina uz dodatne obuke općinskih službenika i korisnika Registra prema tekućim zahtjevima i potrebama. Podaci iz Registra se koriste prilikom apliciranja na sve modele potpora .

Tabela 38. Pregled upisanih poljoprivrednih gospodarstava u Registar poljoprivrednih gospodarstava i Registar klijenata po kantonima

Kantoni	Ukupan broj gazd.	Ukupna površina gazd. [ha]	Broj PPG	Broj PG-PS	Broj članova PPG	Broj zaposlenih
Bosansko-podrinjski kanton	1.178	1.599,9583	1.104	74	2.377	125
Hercegovačko-neretvanski kanton	3.192	8.505,5504	3.087	105	7.623	1.167
Kanton 10	2.843	12.755,6183	2.756	87	6.275	363
Kanton Sarajevo	3.398	4.159,9638	3.194	204	6.413	2.287
Posavski kanton	1.958	8.324,9198	1.905	53	3.496	256
Srednjobosanski kanton	8.733	8.321,4527	8.605	128	19.608	3.826
Tuzlanski kanton	12.808	18.895,2447	12.608	200	23.941	5.074
Unsko-Sanski kanton	9.565	20.542,0535	9.426	139	23.097	484
Zapadno-hercegovački kanton	2.362	2.141,5126	2.294	68	5.234	790
Zeničko-dobojski kanton	9.756	10.008,8639	9.539	217	19.154	1.525
FBIH	55.793	95.255,1379	54.518	1.275	117.218	15.897

U cilju stvaranja povoljnijeg ambijenta za povećanje poljoprivredne proizvodnje bilo bi izuzetno važno usvojiti sljedeće

PREPORUKE:

1. Pokrenuti proces za postizanje konsenzusa oko hitne uspostave i jačanja neophodnih državnih i entitetskih institucija u cilju ispunjavanja EU uvjeta za korištenje IPARD fondova, kao i stvaranje uvjeta i za druga donatorska sredstva.
2. Stvoriti zakonski okvir i praktične uvjete za jednostavan pristup kreditima za poljoprivrednike i poduzetnike sa ruralnog prostora, s posebnim osvrtom na Razvojnu banku Federacije BiH, ostale financijske institucije (Garantni fond, poslovne banke, subvencioniranje kamata i sl.).
3. Uspostava i vođenje informacijskog sustava o poljoprivrednom zemljištu u cilju zaštite poljoprivrednog zemljišta.
4. Inicirati donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stvarnim pravima Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br.66/13) u odnosu na odredbu člana 338. Zakona kojim bi se utvrdilo da se odredbe ovog člana ne odnose na poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu.
5. Povećati sredstva iz Proračuna Federacije BiH za Federalnu direkciju robnih rezervi u cilju pravovremene pomoći poljoprivrednim proizvođačima kako bi se omogućilo sklapanje ugovora o otkupu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda sa većim brojem proizvođača, odnosno proizvoda.
6. Potrebno je da Vlada Federacije BiH preispita odluku o zabrani upošljavanja novih službenika u Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva ili internim premještanjem u okviru organa državne službe obezbijedi veću i bolju kadrovsku popunjenost u cilju ispunjavanja obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP-a) i drugih redovnih obveza Ministarstva (jačanje interne kontrole i revizije, bolje informatičko uvezivanje i praćenje poslova iz nadležnosti ministarstva i sl.).
7. Izdvojiti veća proračunska sredstva za poljoprivredu i prehrambenu industriju koja će omogućiti povoljnije uvjete poslovanja u domaćem poljoprivredno-prehrambenom sektoru kako bi se povećala konkurentnost naših proizvoda na domaćem i inozemnom tržištu i stvorila povoljna platforma za pregovore sa EU. Naime, Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju je propisano da visina novčanih sredstava za poljoprivredu iznosi 3-6% sredstava Proračuna Federacije BiH, a za 2014. godinu je izdvojeno svega 2,72 %.
8. Smanjiti porezne stope na promet repromaterijala (mineralnih gnojiva, goriva za poljoprivrednu mehanizaciju, uvozni repromaterijal koji se ne proizvodi u BiH i sl.), kako bi se smanjili troškovi proizvodnje i domaći proizvođači mogli konkurirati uvezenim proizvodima iz razvijenih zemalja.
9. Jačanje interne kontrole i revizije, bolje informatičko uvezivanje i uspostava bolje baze podataka u Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, te intenziviranje broja kontrola od strane nadležnih kantonalnih i federalnih uprava za inspeksijske poslove kao i Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

10. Ubrzati donošenje strateških dokumenata, zakonskih i podzakonskih propisa, te izmjena i dopuna postojeće zakonske regulative od strane Vlade i Parlamenta Federacije BiH, što bi doprinijelo bržoj realizaciji poljoprivredne politike i stvaranju povoljnijeg ambijenta za razvoj poljoprivredne proizvodnje u Federaciji BiH.
11. Intenzivirati rad na preuzimanju Acquisa (Pravne stečevine EU).
12. Jačanje međusobne suradnje (koordinacija) između MVTEO, entitetskih ministarstava poljoprivrede, Brčko Distrikta i kantonalnih ministarstava s ciljem donošenja potrebnih propisa, provođenja i usklađivanja zajedničke poljoprivredne politike.
13. Pratiti dinamiku uvođenja plavog dizela za poljoprivredne proizvođače kod Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.
14. Stvaranje zakonodavnog okvira za uspostavu sustava službenih kontrola koje se provode radi verifikacije, postupanja u skladu sa odredbama propisa o hrani i hrani za životinje, te propisa o zdravlju i dobrobiti životinja.

Sarajevo, 14.05.2015.godina